

▶ DOTACE NA ZATEPLENÍ PRO NÍZKOPŘÍJMOVÉ DOMÁCNOSTI str. 2

▶ **PRVNÍ DOTAČNÍ VÝZVY OPST JSOU OTEVŘENÉ** str. 6

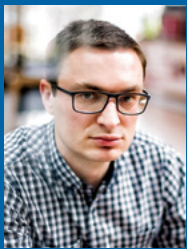
▶ PŘINÁŠÍME **HARMONOGRAM VÝZEV OPŽP NA PŘÍŠTÍ ROK** str. 22

▶ **JEZERO BLED JE NEJZELENĚJŠÍ EVROPSKOU DESTINACÍ** str. 28

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

svíčky hoří, cukroví se peče a snad i nějaká ta sněhová vločka upadne. Nejlepší čas zachumlat se

do deky a přečíst si něco kvalitního. Náš časopis vstupuje do soutěže s romány, novelami, básněmi a pohádkami, tak věřím, že nějakou tu vánoční čtenářskou pozornost získáme.

Nová zelená úsporám Light je

program, který pomáhá s energetickými úsporami domácnostem, které mají nižší příjmy. Může se to týkat například seniorů. Díky NZÚ light mohou tito lidé třeba zateplit dům, nepotřebují projektovou dokumentaci a peníze dostanou dopředu, takže nemusejí sahat do svých rezerv. Pomůže jim to zvládnout drahé energie, a úspora bude navíc trvalá. Podle některých sociologických průzkumů je právě energetická chudoba podstatnou životní nevýhodou, kterou dotčení prakticky nemají možnost bez pomoci státu nějak řešit. Věříme, že tento program lidem pomůže zvládnout nelehké období vysokých cen.

Spustily se první výzvy Operačního programu Spravedlivá transformace. Tento zbrusu nový program se týká proměny takzvaných uhelných regionů, kterým pomáhá řešit negativní dopady odklonu od uhlí. Autor tohoto sloupku vyrostl za pohledů na velkorypadla a kouřící komíny elektráren a bohužel si pamatuje i smogové prázdniny, kdy se sírná mlha dala krájet. Jak se ukazuje z jiných průmyslových oblastí, například v Porúří nebo i v částech Saska, úspěšná transformace průmyslového regionu je možná a může být velkým přínosem pro obyvatele a ekonomiku.

V Úspěšném projektu jsme se podívali do školky u Vítkovické nemocnice. Tam si nedávno pořídili přírodní zahradu, což je – jak známo – pro děti vždycky plus. Už jenom to, že se mohou třeba „učit“ venku místo ve třídě. Pisatel tohoto úvodníku se omlouvá za nostalgickou náladu způsobenou snad adventem, ale za jeho mládí se venku učilo opravdu zřídka. A býval to svátek, když nás pančelka z panelové školky vytáhla ven do altánu. Školství je naštěstí už dál a životní prostředí se také rapidně zlepšilo. Tak věřme, že nás v budoucnosti čekají jen dobré věci.

Krásné Vánoce a skvělý nový rok 2023 přeje

JAN RÖDLING
šéfredaktor

Nová zelená úsporám Light pomůže nejzranitelnějším domácnostem snížit účty za energie

Ministerstvo životního prostředí a Státní fond životního prostředí ČR ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí připravily program Nová zelená úsporám Light, který **nabídne okamžitou finanční podporu pro seniory a domácnosti s nižšími příjmy na rychlé a jednoduché zateplení domů. Peníze dostanou předem a k elektronické žádosti nebude potřeba žádné složité papírování.**

„Pomoc nejzranitelnějším spoluobčanům v období energetické krize a extrémně vysokých cen energií je naší absolutní prioritou. Jsme si vědomi, že ne všichni mají dostatek finančních rezerv na nákladné stavební úpravy, proto jsme připravili podporu rychlých a snadných opatření, která jsou nenáročná na realizaci, mohou být provedena i svépomocí a přinesou okamžitou úsporu. Program NZÚ Light je významnou součástí kampaně Zkrotíme energii. Společně se zavedenými cenovými stropy a široce dostupným příspěvkem na bydlení pomůže zvládnout energetickou krizi i těm nejohroženějším,“ říká ministr životního prostředí Marian Jurečka.

Nová zelená úsporám Light nabídne finanční pomoc na snadno realizovatelné úpravy a částečné renovace rodinných domů až do výše 150 tisíc korun. Zateplení fasády, střechy, stropů a podlah i výměna oken a vchodových dveří přinesou okamžitě snížení spotřeby energií na vytápění.

„Nová zelená úsporám Light tu bude pro ty, kteří nedosáhnou na dotace z Nové zelené úsporám, tedy pro domácnosti důchodců a pro rodiny, které

pobírají příspěvek na bydlení,“ doplňuje ministr Jurečka. Na rozdíl od „klasické“ Nové zelené úsporám žadatelé nepotřebují žádné vstupní investice, peníze mohou dostat před zahájením prací zálohově a celková výše dotace může dosáhnout až 100 % přímých realizačních výdajů.

„Nová zelená úsporám Light umožní i lidem bez finančních rezerv zateplit domy tak, aby jim zbytečně neunikalo teplo. Podpoříme opatření, která je možné udělat v řádu hodin, maximálně dní, jako je třeba zateplení střech, stropů či podlah foukanou izolací nebo výměna oken a vchodových dveří. Spotřeba elektřiny a plynu na vytápění se sníží okamžitě, finanční úspory budou znatelné a hlavně trvalé,“ říká Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR, a dodává, že podpora je nastavena tak, aby bylo možné

MANUÁL ZKROTÍME ENERGIE

Přílohou tohoto vydání je elektronický manuál **Zkrotíme energie v domácnosti**, který přehledně ukazuje možné úspory energií a informuje také o dotačních příležitostech.

žádat jen na dílčí opatření jako třeba na výměnu oken, ale zároveň opatření i vzájemně kombinovat.

Nová zelená úsporám Light bude financována z Modernizačního fondu. V programu HOUSEnerg je vyčleněno 1,5 miliardy na pilotní projekt pomoci pro domácnosti s nižšími příjmy. V první etapě se očekává podpora zhruba 10 tisíc domácností. Pokud bude zájem narůstat, je Ministerstvo životního prostředí připraveno prostředky navýšit.

„Peníze domácnostem vyplatíme předem, do realizace se mohou pustit samy nebo si najít odborníky. Administrace je jednoduchá, bez nutnosti předkládat projektovou dokumentaci a energetické posouzení budov. Naším cílem je podpořit rychlé zateplení co nejvíce rodinných a trvale obývaných rekreačních domů, aby se finanční úspora zranitelných domácností projevila již v této topné sezóně,“ dodává Petr Valdman.

MŽP společně s MPSV a SFŽP ČR připravují robustní poradenskou síť zahrnující místní akční skupiny (MAS), EKIS, úřady práce i sociální služby s cílem poskytnout co nejširšímu okruhu domácností potřebné informace a pomoci efektivně čerpat dotace na úsporná opatření. Pomoc se bude zaměřovat zejména na žadatele z řad seniorů a domácností s nižšími příjmy a bude zahrnovat asistenci v celém průběhu, od podání žádosti až po doložení realizace. Ze strany SFŽP ČR bude

rovněž od listopadu probíhat proškolení všech zapojených subjektů, aby mohly poskytovat kvalifikované poradenství. Už nyní je na webu programu k dispozici seznam proškolených poradců z řad Místních akčních skupin a EKIS, na které se zájemci o dotaci mohou obrátit.

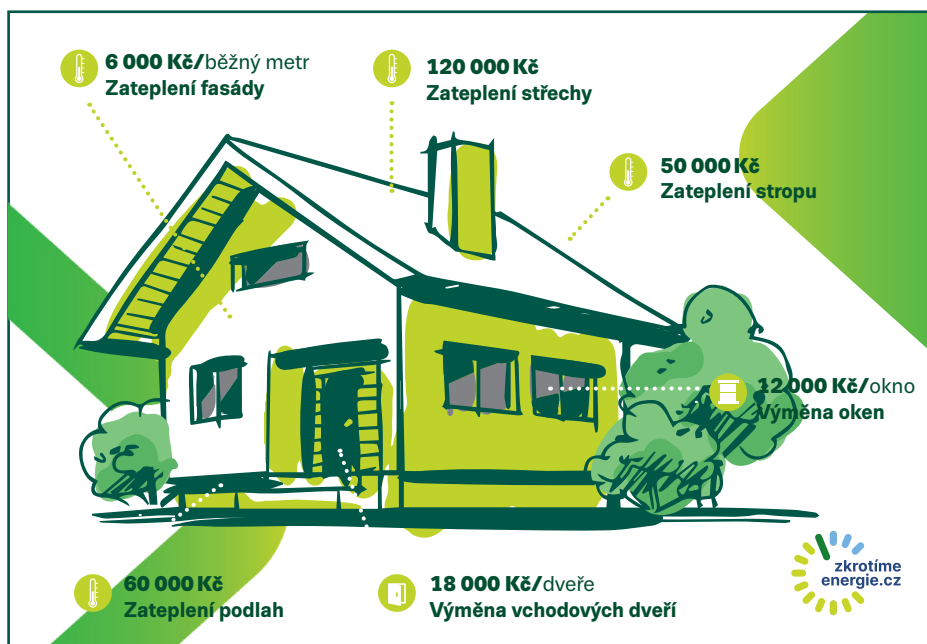
Informovanost veřejnosti pomůže podpořit také běžící kampaň Zkrotíme energie, která komunikuje s veřejností pomocí stejnojmenného webového portálu. Domácnosti najdou informace také na krajských pobočkách úřadů práce a během listopadu projdou školeními také pracovníci v sociálních službách.

„Kampaň Zkrotíme energie nasměruje domácnosti na programy pomoci, ať už na Novou zelenou úsporám, která financuje renovace budov, nebo právě na Novou zelenou úsporám Light, která pomůže nejohroženějším domácnostem. Existuje pestrá škála způsobů – od výměny oken a dveří přes zateplení střechy až po zateplení fasády – nebo ideálně vše dohromady. V závislosti na zmíněném typu renovace může domácnost ušetřit až 40% spotřeby energie. V dnešních cenách představuje zateplení úsporu i desítek tisíc korun ročně, které mohou domácnosti ušetřit na výdajích za energie,“ doplnil Martin Sedlák, koordinátor kampaně Zkrotíme energie.

Příjem žádostí startuje 9. ledna 2023, ale s pracemi je možné začít již nyní. Podpořena budou opatření realizovaná od 12. září 2022. Elektronické podání žádosti i všechny potřebné informace je možné najít na www.novazelenausporam.cz. ●

MÁTE NĚJAKÝ DOTAZ?

Na straně 16 najdete odpovědi na nejčastější otázky. Další informace najdete na webu www.novazelenausporam.cz. Zajímá Vás, jak ještě více snížit spotřebu energií? Inspirujte se na stránce www.zkrotimeenergie.cz.

Nové výzvy z OPŽP přispějí k adaptaci Česka na změnu klimatu

Ministerstvo životního prostředí spustilo spolu se Státním fondem životního prostředí ČR další dvě nové výzvy z Operačního programu Životní prostředí.

Stanou se zdrojem financí na preventivní opatření proti povodním a řešení svahových nestabilit zapříčiněných přírodními jevy.

„Je třeba se připravit na změny klimatu, je to nezbytná prevence, abychom do budoucna nemuseli ‚hasit‘ obří škody. Samozřejmě to ale znamená zvýšené finanční nároky třeba na obce. Proto jsou dotace na přizpůsobení se dopadům změny klimatu jednou z hlavních oblastí podpory v novém programovém období OPŽP s více než 61 miliardovou alokací,“ uvádí ministr životního prostředí Marian Jurečka a pokračuje: „Extrémní meteorologické jevy se bohužel čím dál tím častěji vyskytují i v Česku, třeba letošní jarní bouřky se silným větrem a krupobitím nebo série povodní v minulých dekádách. Proto je potřeba se na ně co nejlépe připravit. Do komplexu preventivních opatření proti povodním spadá i budování systému předpovědní služby, modernizace systémů včasné výstrahy a také vytvoření analýz a studií pro stanovení záplavových území. Právě na podporu těchto aktivit je určena jedna z aktuálně vypsaných výzev.“

Jedná se o 22. výzvu a své projekty v oblasti zkvalitnění protipovodňových systémů tam mohou podávat státní podniky a organizační složky státu včetně jejich příspěvkových organizací.

Ve 23. výzvě, která se zaměřuje na sanci svahových nestabilit a skalních říčních, je okruh příjemců podpory širší, zažádat si o dotaci na svůj projekt mohou např. obce, jejich dobrovolné svazky, obecně prospěšné společnosti či fyzické osoby podnikající i nepodnikající.

„Na projekty realizace přírodních blízkých protipovodňových opatření ze strany obcí, měst, krajů a dalších subjektů je k dispozici finanční podpora v rámci již probíhající 19. výzvy, kterou jsme vyhlásili letos v září. Alokace výzvy činí 2,5 milionu korun a ještě v ní zbývá dostatek prostředků k čerpání. Navíc je to výzva nesoutěžní, takže je možné o dotaci žádat průběžně,“ dodal Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR. ●

Ministr životního prostředí **Marian Jurečka** se narodil v Přerově, vystudoval Mendelovu univerzitu v Brně. V roce 2007 začal působit jako poradce ministra a předsedy Legislativní rady vlády pro zemědělství a životní prostředí. V lednu 2014 byl jmenován ministrem, o šest let později se stal předsedou strany KDU-ČSL. Od roku 2021 je místopředsedou vlády Petra Fialy a ministrem práce a sociálních věcí. Od této doby je lídrem kampaní MPSV a MŽP k energetické soběstačnosti ČR, omezení plýtvání energiemi, snižování emisí skleníkových plynů a zejména boji proti energetické chudobě.

MARIAN JUREČKA: BĚHEM ENERGETICKÉ KRIZE MUSÍME POMOCT TĚM NEJZRANITELNĚJŠÍM

Když 1. listopadu 2022 nastoupil dočasně na pozici ministra životního prostředí Marian Jurečka (KDU-ČSL), navázal na práci své předchůdkyně Anny Hubáčkové (za KDU-ČSL), se kterou z pozice ministra práce a sociálních věcí připravil program *zkrotímeenergie.cz*. Akce má jednoduše a srozumitelně pomoci lidem zvládnout současnou energetickou krizi. **V našem rozhovoru se zaměříme na dotační program Nová zelená úsporám Light, který Ministerstvo životního prostředí spustilo 14. listopadu 2022 a který má pomoci lidem ohroženým chudobou.**

Pane ministře, pro koho tady je Nová zelená úsporám Light?

Tento dotační program jsme připravili pro ty, kteří nedosáhnou na dotace z Nové zelené úsporám. Jedná se tedy o domácnosti důchodců a nízkopříjmové rodiny, které pobírají příspěvek na bydlení. Má jim nabídnout okamžitou finanční pomoc na rychlé a jednoduché zateplení domů, výměnu oken, vchodových dveří nebo střeš, stropů a podlah. Cílem je, aby podpora byla rychlá a účinná. Lidé si mohou zažádat až o 150 tisíc korun a nepotřebují k tomu žádné další vstupní investice. Peníze mohou totiž dostat skrze zálohy již před zahájením prací.

Jak náročné je vyřízení takové dotace a na koho se lidé v případě zájmu mají obracet?

Je to jednoduché, není potřeba v této nelehké době zatěžovat ty nejzranitelnější zbytečnou administrativou. Stačí přijít na web www.novazelenausporam.cz a vše lze vyřídit elektronicky. Lidé si navíc potřebné práce mohou provést sami, není potřeba předkládat žádnou projektovou dokumentaci nebo energetické posouzení domácnosti. Chceme, aby lidé měli šanci využít peníze už pro tuto topnou sezónu. Příjem žádostí sice začíná až 9. ledna 2023, ale podpoříme i zpětně úsporná opatření, které byla realizována od 12. září 2022. Stačí, aby si lidé schovali účtenku a měli fotodokumentaci provedeného opatření, a to před realizací, po ní a v jejím průběhu.

Jak plánujete dostat informaci o Nové zelené úsporám Light k lidem?

Jsem rád, že už první představení nového dotačního programu si získalo svou pozornost. Ale abychom opravdu dokázali pomoci těm nejzranitelnějším, připravujeme cílenou komunikaci skrze rozsáhlou poradenskou síť přes úřady práce, místní akční skupiny, EKIS (energetické specialisty) nebo sociální služby. Spustili jsme školení jednotlivých zaměstnanců na úřadech práce. Těší mě, že i starostové menších obcí přistoupili k prezentaci Nové zelené úsporám Light velmi aktivně. Věřím, že se do této osvěty brzy zapojí i zástupci větších měst.

Těší mě, že i starostové menších obcí přistoupili k prezentaci Nové zelené úsporám Light velmi aktivně. Věřím, že se do této osvěty zapojí brzy i zástupci větších měst.

Jaké další priority v oblasti řešení energetické krize má vláda?

To je poměrně rozsáhlá otázka. Nejdůležitější ambicí vlády je co možná největší energetická nezávislost na ruském plynu. Kromě mezinárodní spolupráce a zajištění plynu z jiných zdrojů je v tomto ohledu důležité směřovat k energetické soběstačnosti, s čímž velmi úzce souvisí přechod na obnovitelné zdroje energií. Je nutné, aby se domácnosti staly nezávislými na velkých dodavatelích energie a byly více soběstačné. Zároveň na to ale nesmí doplatit. Právě proto se na Ministerstvu životního prostředí snažíme maximálně podporovat obnovitelné zdroje, které domácnostem přinesou nezávislost a soběstačnost. Ve vládním prohlášení jsme slíbili, že během tohoto volebního období umístíme fotovoltaické elektrárny na 100 tisíc střeš. Je skvělé, že jenom za tento rok se podařilo podpořit instalace na 4 tisících střeš. Takže v tomto ohledu rozhodně nezháhlíme. Pro lepší hospodaření s energiemi je také důležité dotáhnout legislativu týkající se komunitní energetiky, aby lidé mohli s energiemi lépe hospodařit. Jakmile se to podaří a lidé uvidí, že se pořízení fotovoltaických panelů například i v kombinaci s teplem čerpadlem opravdu vyplatí, bude to znamenat další rozvoj obnovitelných zdrojů. Další důležitým bodem jsou investice do vodíkových technologií, zde je obrovský potenciál především pro akumulaci vyrobené energie. ●

► Otevřely se první výzvy z Operačního programu Spravedlivá transformace

Státní fond životního prostředí ČR spustil příjem žádostí v prvních výzvách Operačního programu Spravedlivá transformace.

Moravskoslezský, Ústecký a Karlovarský kraj si v nich dohromady rozdělí bezmála 19 miliard korun na tzv. strategické projekty.

„Strategické projekty napříč všemi třemi kraji přispějí k proměně hospodářství a energetiky směrem k obnovitelným zdrojům energie, pomohou s rozvojem čisté mobility podporou vodíkových technologií a také napomohou vytvořit nová pracovní místa ve všech třech regionech a zabránit odlivu zejména mladých lidí z těchto oblastí,“ říká ministr životního prostředí Marian Jurečka.

Cílem dotací z OPST je umožnit regionům a lidem řešit sociální, hospodářské a environmentální dopady transformace, která spočívá v dosažení cílů Unie v oblasti energetiky a klimatu pro rok 2030 a klimaticky neutrálního hospodářství Unie do roku 2050, v souladu s Pařížskou dohodou.

„Strukturálně postižené regiony a jejich obyvatelé nejvíce pocítují negativní dopady odklonu od uhlí a v této souvislosti čelí největším socioekonomickým a environmentálním výzvám. Chceme se zaměřit na zmírňování těchto dopadů a podpořit malé a střední firmy, včetně začínajících podniků, dále investice do oblasti výzkumu a inovací a samozřejmě také do rozsáhlých projektů obnovy a dalšího využití území po těžbě hnědého a černého uhlí. Velmi důležitou součástí je i dotační podpora v oblasti vzdělávání a rekvalifikace obyvatel kraje,“ připomíná Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR, a dodává: „Podpora strategických projektů je naprosto klíčová, proto je pro ni vyčleněna téměř polovina z celkové alokace programu.“

Foto: archiv SFŽP ČR

O podporu z Operačního programu Spravedlivá transformace na přípravu a následnou realizaci se bude ucházet celkem třicet čtyři strategických projektů. Maximální výše podpory, kterou bude možné na projekt získat, činí 85 procent. Žádosti je možné podávat až do konce příštího roku.

Na první výzvy budou postupně navazovat další. Ještě do konce roku jsou v plá-

nu výzvy zaměřené na zkvalitnění vnitřní konektivity škol, na rozvoj odborných učeben, na podporu inovativních projektů v oběhovém hospodářství nebo na tzv. zastřešující projekty krajů, které následně budou poskytovat vouchery začínajícím i malým a středním podnikům. Z Fondu pro spravedlivou transformaci tak budou pro žadatele připraveny další tři miliardy korun. ●

► Ždár nad Sázavou chce opravit bývalou radnici

Radnice ve Žďáru nad Sázavou připravuje na příští rok opravu bývalého městského úřadu na náměstí Republiky. Budova, již město pronajímá, není dostatečně zateplená, při velkých deštích zatéká do oken. Na střechu by měly být umístěny fotovoltaické panely a celkově by se měl zlepšit vzhled domu. Městský rozpočet to bude podle předběžných odhadů stát okolo 45 milionů korun. Město by na projekt

chtělo získat dotaci z Operačního programu Životní prostředí.

Práce by měly začít ve druhé polovině příštího roku. Projekt je připraven už několik let, kvůli drahým energiím se ale změnila jeho návratnost.

Budova bývalého městského úřadu pochází ze sedmdesátých let minulého století, úředníci se z ní odstěhovali v roce 2004. Na obložení byly použity takzvané boletic-

ké panely, které obsahují azbest, což zvýší náročnost rekonstrukce.

Na opatření, která sníží energetickou náročnost budovy, by chtělo město získat asi 18 milionů korun z OPŽP. Podle starosty Martina Mrkose připadá v úvahu také možnost financování pomocí metody EPC, tedy splátky investice z peněz, které se ušetří díky tomu, že v budově klesne spotřeba energií. ●

▶ MŽP připraví návrh zákona o zálohách na PET lahve a plechovky

Ministerstvo životního prostředí pokračuje v odborné debatě o povinném zálohování „petek“ a plechovek a brzy představí zastřešující návrh zákona o zálohách, který podpoří Cirkulární Česko 2040. Debata vedená MŽP

k zálohování PET lahví a plechovek je již po třetím kulatém stole s výrobci nápojů, odpadovými firmami, obchodníky a obcemi o možnostech zavedení povinného zálohování PET lahví a hliníkových plechovek.

Ministerstvo na posledním setkání přislíbilo, že vypracuje vlastní koncept speciálního zákona o zálohách, který do budoucna Česku umožní zálohovat nejen obaly, ale i další konkrétní výrobky.

MŽP pořádá kulaté stoly k zálohování PET lahví a hliníkových plechovek pravidelně jednou za čtvrt roku v souladu s programovým prohlášením vlády. Postoje jednotlivých sektorů se stále různí. Na posledním z nich představila Iniciativa pro zálohování možnosti budoucího povinného systému zálohování nápojových obalů, který by měl zajistit alespoň 90% sběr nápojových obalů k recyklaci pro nápojové plechovky a PET lahve o objemu od sto mililitrů do tří litrů. To zahrnuje nealkoholické nápoje mimo mléčné produkty a alkoholické nápoje s obsahem alkoholu do 15%. Takto vysbíraný materiál by se stal majetkem správce systému, který by část využil a část nabídl na volném trhu.

Své analýzy současného stavu zde prezentoval zástupce České asociace odpadového hospodářství, aktuální stav sběru nápojových obalů a možnosti plnění cílů podle směrnice o jednorázových plastech představil EKO-KOM a své postoje prezentovali také zástupci obcí a měst nebo reprezentanti průmyslu.

Samosprávy v debatě upozorňují na to, že kvůli zálohování vzroste finanční zátěž obcí, pro spotřebitele se sníží komfort při vrácení nápojových obalů v obchodech a případně může dojít k poklesu třídění. Odpadové společnosti zase upozornily na možné snížení dostupnosti recyklova-

Foto: archiv SFZP ČR

ného materiálu, který by nemusel být dostupný na volném trhu pro další subjekty, jež standardně využívají recyklovaný PET ve svých výrobních procesech.

Ministerstvo životního prostředí je zodpovědné za plnění všech povinných cílů pro odpady, obaly a jednorázové plasty, kterých je několik desítek. Prioritou MŽP tedy je především snižování množství jednorázových obalů a celková prevence vzniku odpadů. Proto musí diskuze o možnostech zlepšování systému nakládání s odpady nebo zavádění povinného zálohování vybraných jednorázových plastových obalů vždy zohlednit plnění všech odpadových cílů. V tomto kontextu bude důležitý návrh nového nařízení o obalech a obalových odpadech, který představí Evropská komise na konci listopadu. Návrh přinese řadu dalších aspektů (zcela nové cíle, nové povinnosti), které bude nutné vzít v potaz při diskusích o zavádění zálohového systému v Česku.

Ministr životního prostředí Marian Jurečka (KDU-ČSL) uvedl: „MŽP je v otázce zálohování o několik kroků dopředu, návrh zákona o zálohách dá státu do rukou skvělý nástroj na využití

dnešního odpadu jako v době energetické krize zvlášť cenného surovinného zdroje. Do budoucna tak budeme mít legislativně podchycené možné zálohování PET lahví, ale i jiných typů výrobků. Logicky se nabízí autobaterie nebo jiné produkty, které nyní končí mimo Česko, a ne zpět u výrobce. To vidím jako velkou výzvu a velké plus.“

Náměstek ministra pro řízení ochrany životního prostředí David Surý ho doplňuje: „Otázka k zálohám není ano, nebo ne, jde o to jak. Ministerstvo připraví návrh, jak v Česku zavést zálohy tak, aby všichni účastníci stávajícího systému našli svou roli. Návrh zákona musí reflektovat a naplňovat aktuální Plán odpadového hospodářství a zároveň naši nové strategie Cirkulární Česko 2040. Ministerstvo proto připraví obecný návrh zákona o zálohách, který celou problematiku komplexně zastřeší. PET obalů je pouze 1% ze všech komunálních odpadů, proto považují za vhodné vytvořit zákon, který bude umožňovat zálohovat produkty s delším životním cyklem. Koncept zákona v odpovídající době představíme podrobněji, v první řadě všem v odpadovém hospodářství zainteresovaným skupinám.“

Ministerstvo životního prostředí podporuje zlepšování systému nakládání s odpady jak legislativně, tak finančně. V říjnu vstoupil v platnost zákon o omezení jednorázových plastů, který dále otevírá možnost podmínek pro dobrovolné zálohování. Například umožňuje odevzdávat vybrané vratné jednorázové obaly v provozovně bez toho, aby provozovna musela mít povolení pro nakládání s odpady. Do podpory třídění a recyklace a dalších témat odpadového hospodářství míří jen z nového Operačního programu Životní prostředí přes 7 miliard korun. ●

▶ Jičín rozšiřuje odpadový systém door to door

Rada města Jičína schválila záměr podání žádosti o dotační podporu z OP Životní prostředí 2021-2027. Díky této dotaci by bylo možné nakoupit nádoby na tříděný odpad k dalším rodinným domům a tím rozšířit již zavedený systém svozu door to door (od domu k domu).

Tento systém svozu je vhodný pro čtvrti se zástavbou rodinných domů a v Jičíně je už široce zaveden. Domácnosti dostaly barevné odpadní nádoby, které jsou technický-

mi službami svázeny přímo od nemovitostí dle harmonogramu. Systém ještě není v zástavbě rodinných domů na Novém Městě a v ulicích Denisova a Loštákova. Právě tyto lokality jsou vytipovány, pokud se tato další etapa projektu bude realizovat. Systém není zaveden ani v zástavbě bytových domů, jako jsou sídliště Nové Město Jih a Husova, protože tam to technicky není možné. Svoz „od domu k domu“ prokazatelně zlepšuje úroveň separování odpadu. Jak je dáno zá-

konem č. 541/2020 Sb., o odpadech, města a obce mají povinnost navýšovat objem vytríděného odpadu a v Jičíně se to daří především díky odpovědnému přístupu občanů.

„Pakliže město Jičín dotaci získá, bude z ní uhrazeno 85 procent ze způsobitelných výdajů. Záměrem je nakoupit několik set nádob o objemu 120 a 240 litrů a nádoby na olej a tuk, na gastroodpad, zvon na sklo a tři velkoobjemové kontejnery. Celkový rozpočet nákladů je více než 1,8 milionu korun včetně DPH,“ uvedl Jan Jireš, tiskový mluvčí města. ●

Evropská unie uhájila své ambice, do řešení klimatických škod v rozvojových zemích se zapojí více států

Foto: www.vlada.cz

V egyptském Šarm aš-Šajchu skončila po vleklých vyjednáváních 27. konference OSN o změně klimatu (COP 27). **Celkem 198 států světa se dohodlo na dalších opatřeních proti globálnímu oteplování. Česko zde vyjednávalo za celou Evropskou unii a po složitých jednáních se podařilo zachovat závazky z Glasgow.**

Na klimatické konferenci OSN se každý rok sjíždějí zástupci vlád, ale také zástupci občanské společnosti, mládeže, podnikatelské sféry a akademické obce, aby se dohodli na opatřeních proti změně klimatu. Letošní konference v Šarm aš-Šajchu byla pro Česko zcela výjimečná, protože jsme tu z pozice předsednictví v Radě EU koordinovali postoje členských států a společně s Evropskou komisí vedli jménem EU jednání na nejvyšší úrovni se zbytkem světa. Vyjednávání na konferenci byla složitá, státy se ale nakonec dokázaly dohodnout.

Letošní COP 27 se konal v Egyptě a měl podtitul „africký“, proto zde od počátku nejvíce rezonovalo téma financování tzv. ztrát a škod. Jde o prostředky pro rozvojové země globálního jihu na nápravu sucha, záplav, požárů a dalších dopadů globálního otep-

lování, jimž čelí v důsledku emisí převážně z vyspělých států. Unie na konferenci vyjednávala s pozitivním záměrem hledat řešení, které co nejrychleji pomůže nejzranitelnějším státům. Nakonec bylo dohodnuto, že vznikne nový fond s dobrovolnými příspěvky se širším spektrem donorů, které bude lépe odrážet situaci dnešního světa.

„Malé ostrovní státy včetně Maledív, ale i Pákistán a další země už nyní tvrdě zasáhly přírodní katastrofy v důsledku globální oteplování. EU, která je největším světovým přispěvatelem na financování klimatických opatření, se podařilo dohodnout, že by do nového fondu na náhradu škod měly přispívat i země, které se dosud hodnotily jako rozvojové, ale ve skutečnosti jsou již rozvinuté,“ komentuje Jan Dusík, vládní zmocněnec pro mezinárodní jednání o klimatu a náměstek pro řízení sekce ochrany klimatu Ministerstva život-

ního prostředí, který vedl delegaci českého předsednictví EU na COP 27.

Současně s tím ale Evropská unie trvala na tom, že je třeba pokračovat ve snižování emisí, aby se ničivé následky změny klimatu omezovaly. Postoj Evropské unie pro vyjednávání byl od počátku ambiciózní: navázat a dále rozvíjet závazky z Glasgow tak, aby se udržel cíl maximálního oteplení planety o 1,5 stupně s tím, že celosvětově by emise měly začít od roku 2025 klesat.

Druhým návrhem EU bylo začít celosvětově utlumovat využívání všech fosilních paliv včetně uhlí. S podobnými cíli přicházely na konferenci také například Austrálie, Kanada, Japonsko, Velká Británie, Švýcarsko nebo Norsko. Bohužel přesto řada států chtěla v Egyptě naopak závazky přijaté v Glasgow zrevidovat a cíle snížit. Nové, rychlejší snižování emisí se tak nakonec prosadit nepodařilo. Vznikl však nový pracovní program pro rozvojové země, který je bude stimulovat k dalšímu snižování jejich emisí.

„Je pro nás úspěch, že jsme neuhnuli z cesty, která stále dává šanci na udržení oteplování na hranici 1,5 stupně Celsia. Ještě pár hodin před koncem COP 27 nebyla mezi státy vůle dodržet, ani co se dohodlo v Glasgow. Nakonec se nám podařilo obhájit, že musíme změnu klimatu omezovat, a ne jen řešit její ničivé dopady. Nemůžeme zvyšovat finanční prostředky a zároveň nechat stále růst emise skleníkových plynů. Jsme rádi, že jsme nakonec obhájili současné cíle, a na jejich posilování musíme dále pracovat – je to úkol nejen pro EU, ale i zbytek světa,“ řekl Jan Dusík.

V tomto kontextu je důležitým krokem, že Česká republika na summitu přistoupila ke globálnímu závazku snížit kolektivně antropogenní emise metanu do roku 2030 nejméně o 30% v porovnání s rokem 2020. Jde o velmi škodlivý skleníkový plyn, který se dostává do atmosféry převážně při těžbě a spalování fosilních paliv, ze živočišné výroby, hnojení a odpadového hospodářství. Iniciativu Global Methane Pledge již podepsalo 150 států světa.

Konferenci o změně klimatu COP 27 navštívil na začátku premiér ČR Petr Fiala, který zde vystoupil s projevem na plénu. V dalším týdnu v rámci ministerského bloku vystoupil na plénu a vedl jednání s partnery také ministr životního prostředí Marian Jurečka. ●

Foto: www.vlada.cz

Evropská unie, která je největším světovým přispěvatelem na financování klimatických opatření, se podařilo dohodnout, že by do nového fondu na náhradu škod měly přispívat i země, které se dosud hodnotily jako rozvojové, ale ve skutečnosti jsou již rozvinuté...

Kampaň Ukradená divočina

Kampaň Ukradená divočina představuje sérii fotografií o ilegálním obchodu se zvířaty. Premiéru má na světové ochranářské konferenci CITES v Panamě.

Původně česká, nyní však již mezinárodní kampaň Ukradená divočina, informující o ilegálním obchodu s divokými zvířaty a výrobky z nich, oficiálně představuje novou sérii osvětových fotopanelů environmentální fotografky Lucie Čižmářové. V rámci premiéry jsou snímky nyní k vidění až v daleké Panamě. Spolu s českou delegací totiž putovaly na 19. zasedání členských stran Úmluvy CITES – celosvětově sledovanou konferenci o ochraně divoké přírody. Ke spuštění v pořadí již třetí fotosérie kampaně se přidává i dvanáct českých a zahraničních zoologických zahrad.

Česká kampaň Ukradená divočina, jejímž cílem je šířit osvětu o nepříliš známých faktech nelegálního využívání a obchodování s divokými zvířaty, jejich částmi a výrobky z nich především v Česku či v Evropě, vznikla v roce 2018 jako společný projekt Zoo Ostrava, organizace The Kukang Rescue Program a dnes již bývalého týmu oddělení CITES České inspekce životního prostředí ČR. Od té doby pod záštitou Ministerstva životního prostředí a Celní správy České republiky vznikly dvě série autorských osvětových snímků environmentální fotografky a terénní zooložky Zoo Olomouc Lucie Čižmářové, které byly k vidění v šestnácti českých, slovenských i dalších zahraničních zoologických zahradách, na několika školách, úřadech a dalších institucích

MEZINÁRODNÍ ÚMLUVA CITES

Cílem Úmluvy o mezinárodním obchodu s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami je, aby veškerý mezinárodní obchod se všemi druhy uvedenými v CITES byl legální, sledovatelný a udržitelný, tak aby CITES hrála svou roli v globální ochraně biologické rozmanitosti a ekosystémů. Úmluva v současnosti zahrnuje více než 38 000 druhů živočichů a rostlin. Její příloha I znamená praktický zákaz světového obchodu, příloha II, obsahující 97 % všech CITES druhů, umožňuje regulovaný obchod a příloha III zahrnuje druhy v jednotlivých státech, které potřebují obchod s těmito druhy s pomocí ostatních členských států monitorovat.

Foto: Správa NP Šumava

a které se také pravidelně objevují na různých osvětových akcích.

Nyní kampaň představuje novou, v pořadí již třetí sérii celkem sedmi osvětových fotopanelů. „Letos jsme si jako stěžejní téma vybrali celosvětově aktuální problém, kterým je konzumace ohrožených druhů zvířat. Například jen ve střední a západní Africe se spotřebuje až 2,5 milionu tun bushmeatu ročně. A je známo, že se toto ‚maso z lesa‘ vozí i do evropských států. Ohniskem vzniku nemoci covid-19 byl nejspíš trh s divokými zvířaty v čínském Wuchanu, kde se divoká zvířata prodávala právě ke konzumaci. Těch příkladů je mnoho a tento problém se týká už opravdu každého z nás, proto na něj chceme touto sérií upozornit,“ říká Lucie Čižmářová, autorka fotografií a zooložka Zoo Olomouc.

Jeden ze snímků poukazuje i na další palčivý problém, kterým je nelegální trofejní lov rysů na našem území. „Pytlačení rysů a dalších šelem bohužel v Česku stále přetrvává, a to přes snahu o osvětu, práci s místními mysliveckými sdruženími i úsilí orgánů činných v trestním řízení případy pytláctví odhalovat. Díky dlouholetému monitoringu rysů v Česku víme, že každoročně z české rysí populace zmizí až třetina zvířat, a rozhodně to není v důsledku přirozených příčin. Hlavním důvodem jsou pytláci. Při realizaci operace Lovce, která byla zaměřena na rozkrytí činnosti skupiny pytláků, překupníků a preparátorů, byl detailně zdokumentován konkrétní případ rysice Michelle, která byla sledována v rámci monitoringu rysí populace na Šumavě a v době, kdy vodila malé mládě, byla bohužel upytláчена bohatým lovcem. Při domovní prohlídce pak byla nalezena už jen její vycpanina a fotografie lovice s jejím mrtvým tělem,“ uvádí Pavla Říhová, dřívější vedoucí oddělení CITES České inspekce životního prostředí, která se na operaci Lovce podílela, dnes zástupce vedoucího Centra environmentálních forenzních věd Přírodovědecké fakulty UK.

Ke spuštění třetí série Ukradené divočiny se opět oficiálně připojuje také Zoo Jihlava, Plzeň, Olomouc, Ostrava, Hodonín, Na Hrádečku, Hluboká, Safari Park Dvůr Králové,

Pytlačení rysů a dalších šelem bohužel v Česku stále přetrvává, a to přes snahu o osvětu, práci s místními mysliveckými sdruženími i úsilí orgánů činných v trestním řízení případy pytláctví odhalovat.

Dvůrec, ale také Zoo Bojnice a Malkia Park na Slovensku nebo Zoo Riga v Lotyšsku. Nové fotopanely tam budou k vidění spolu s předchozími sériemi, a to buď společně v rámci výstavy, nebo jednotlivě napříč areálem jako součást „stezky Ukradené divočiny“.

„Jsem moc rád, že naše spolupráce s tolika předními zoologickými zahradami a dalšími ochranářskými institucemi trvá již několikátým rokem a že tak společně efektivně upozorňujeme na závažný problém nelegálního obchodu s divokými zvířaty, částmi jejich těl a výrobky z nich. Zoologické zahrady navštěvují ročně miliony lidí, kteří tak mají možnost dozvědět se šokující fakta o rozsahu tohoto nelegálního obchodu. Těm se ostatně bohužel týká i mnoha Čechů,“ říká František Příbrský, koordinátor ochranářských projektů Zoo Ostrava, ředitel záchranného programu Kukang a jeden ze zakladatelů kampaně Ukradená divočina.

Fotografie byly již tradičně pořízeny v ateliéru Střední školy oděvní a služeb Vizovice. Stejně jako v případech prvních dvou sérií fotografií jsou zájemcům z řad zoologických zahrad a dalších institucí tisková data ke třetí sérii pro vzdělávací účely poskytována zdarma. ●

► Mateřská škola Agel leží přímo v areálu Vítkovické nemocnice. Své služby nabízí především zaměstnancům, ale také široké veřejnosti. **Školka vznikla v roce 2011, nedávno se vedení podařilo vylepšit školkovou zahradu.**

PŘÍRODNÍ ZAHRADA U ŠKOLKY SE DĚTEM LÍBÍ

Foto: archiv SFŽP ČR

Školní zařízení leží v přízemí jednoho z nemocničních pavilonů. K dispozici mělo zahradu, kterou se vedení školky rozhodlo vylepšit. „Projekt přírodní zahrady byl snem pedagogů i dětí naší mateřské školy. Společně jsme chtěli vytvořit pro děti takové zázemí, které by nabízelo víceúčelové využití. Protože se naše školka nachází v zástavbě budov, uvítali jsme možnost vybudovat zahradu v přírodním stylu. V takovém, aby zde děti našly pohybové využití, aby měly možnost zapojit se do pěstování rostlin, pozorovat přírodní jevy a zároveň měly dostatek pohybu v celém prostoru zahrady s využitím přírodních herních prvků,“ popisuje ředitelka mateřské školy Agel Simona Vyhnánková.

Za další velký přínos považuje možnost vzdělávání venku i za horšího počasí. „Zároveň bylo naším záměrem využít prostor přírodní zahrady k edukativním aktivitám, které bychom mohli dětem nabízet za každého počasí. K těmto činnostem jsme v rámci projektu využili vybudování přírodní učebny, která by plnila své využití pro praktické, pozorovací, výtvarné, hudební a další činnosti, které naše školka plánuje a nabízí dětem v návaz-

nosti na školní vzdělávací program,“ vysvětluje ředitelka školky.

Při renovaci zahrady se dodavatelská firma pustila do obnovy zeleně, která na místě byla. K tomu přibýly nové solitérní ovocné stromy, ovocné keře, trvalkové záhony s výsadbou travin, vysadil se trávník. Vedle toho prostor obohatily herní a vzdělávací prvky jako broukovitště, ptačí krmítka, balanční prvky, mlhoviště, rákosové tunely, balanční pocitový chodník a další. Součástí je také zmiňovaná venkovní učebna chráněná pergolou.

A jak se zatím zahrada osvědčila? „Vybudování přírodní zahrady přineslo pro výchovu a vzdělávání dětí v naší MŠ velká pozitivita. Pedagogové využívají veškeré možnosti, které tato realizace poskytuje. Děti jsou zapojovány do pohybových aktivit, využívají přírodní herní prvky, pozorují přírodní změny, podílí se celoročně na zvelebování tohoto prostoru, učí se o přírodniny společně starat a udržovat je. Postupem času samotní pedagogové zjišťují další a další možnosti využití, mají možnost dětem vzdělávací

nabídku zpestřovat, inovovat. Největší radostí je pak radost dětí, jejich nadšení a zájem o všechny aktivity, které lze při pobytu venku realizovat,“ pochvaluje si přírodní prostor ředitelka Simona Vyhnánková.

Díky zahradě se mohou do aktivit školky lépe zapojit i rodiče. To jsou často zaměstnanci nemocnice, kteří využívají možnost dát potomka do školky kdykoliv, podle směny. „Pravidelně pořádáme řadu aktivit pro rodiče. Na zahradě probíhají letní tvořivá setkání, tradiční jarmarky, tvůrčí dílničky. Již nyní se velmi těšíme na vánoční zahradu a setkání s rodiči při hřejivém punči, za doprovodu vánočních koled,“ dodává ředitelka.

Další pozitivní ohlasy přicházejí také od pacientů Nemocnice Agel. Protože je školka součástí Vítkovické nemocnice, hospitalizovaní pacienti děti na zahradě mnohdy pozorují a „čerpají“ pozitivní energii z dětské radosti.

Vybudování školní zahrady bylo spolufinancováno z Národního programu Životní prostředí. ●

► ČHMÚ V NOVÉM PROJEKTU ZKVALITNIL MĚŘENÍ PROFILU SMĚRU A RYCHLOSTI VĚTRU

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje
37 227 961 Kč

Příspěvek EU
25 693 767 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Měření vertikálního směru a rychlosti větru je nedílnou součástí monitoringu meteorologických prvků a parametrů atmosféry ve vazbě na znečištění ovzduší, který má Český hydrometeorologický ústav kromě jiného na starosti. Před dvěma lety vyměnili v rámci projektu financovaného z dotace OPŽP měřicí windprofilery ve třech vybraných lokalitách – Chebu, Temelíně a Kuchařovicích.

Český hydrometeorologický ústav zastává pestrou škálu funkcí, které jsou spolu vzájemně propojeny. „Jedním z důležitých předpokladů pro jejich kvalitní plnění je koncepční rozvoj a průběžná modernizace technických prostředků,“ uvádí Vladimír Vozobule, vedoucí observatoře OBS Temelín, který měl projekt výměny radarových windprofilery na starosti. „Automatizace měření a pozorování nejen umožňuje zkvalitnění informací, ale zároveň přispívá k zefektivnění činnosti a hlavně ke zrychlení přístupu k informacím a následnému poskytování informací vedoucích ke zkvalitnění služby smogového a varovného regulačního systému v lidských sídlech,“ vysvětluje.

Techniku monitorovací sítě je nutné modernizovat v pravidelných intervalech, aby nedocházelo k postupné degradaci kvality a kvantity měření a případně ani k možným výpadkům v měření. „Nedílnou součástí monitoringu meteorologických prvků a parametrů atmosféry ve vazbě na znečištění ovzduší je

měření vertikálního profilu směru a rychlosti větru na vhodných lokalitách na území naší země,“ přibližuje dále.

Součástí systému sledování meteorologických prvků a parametrů atmosféry ve vazbě na znečištění ovzduší je kromě sítě meteorologických stanic ČHMÚ sítí radarových windprofilery. Tyto systémy poskytují operativní informace v online režimu, a jsou tedy pri-

márním zdrojem informací o vertikálním profilu směru a rychlosti větru.

Windprofiler je vertikálně uložený radar, a tudíž je z povahy tohoto způsobu měření náročný na dispoziční vlastnosti lokality s ohledem na výskyt jak pevných, tak pohyblivých překážek, jako jsou vedení napětí všech velikostí, stromy a obecně pohybující se cíle v jeho blízkém a středním okolí.

Pro šíření znečištění v ovzduší hrají zásadní roli meteorologické podmínky, a tak lze modernizaci radarových windprofilery, která přispěla ke zkvalitnění operativních informací o stavu atmosféry, pokládat rovněž za podporu činnosti smogových varovných a regulačních systémů.

Foto: Archiv ČHMÚ

ČHMÚ VYKONÁVÁ PESTROU ŠKÁLU FUNKCÍ

Český hydrometeorologický ústav je státní příspěvková instituce pověřená vykonávat funkci ústředního státního ústavu České republiky v oblastech čistoty ovzduší, hydrologie, jakosti vody, klimatologie a meteorologie jako objektivní odborné služby poskytované přednostně pro státní správu, poskytovat informace o charakteristikách a režimech atmosféry a hydrosféry, předpovědi a výstrahy upozorňující na nebezpečné hydrometeorologické jevy. Ústav má dále na starosti meteorologické zabezpečování jaderných elektráren, zpracování meteorologické předpovědi vzniku smogových situací, vyhlášení vzniku a ukončení smogové situace včetně překročení regulační a varovné prahové hodnoty a poskytování informace o vzniku a ukončení smogové situace. Kromě

dalších vykonává také funkci referenčního pracoviště pro modelování znečištění ovzduší pro účely hodnocení kvality ovzduší ve smyslu legislativy Evropského společenství pro Českou republiku.

Jedna z nejdůležitějších meteorologických observatoří provozovaných Českým hydrometeorologickým ústavem stojí pouhé tři kilometry od temelínské jaderné elektrárny. Dominantou jinak nenápadného areálu je čtyřicet metrů vysoká meteorologická věž. Ve čtyřech výškových hladinách jsou na ní umístěna čidla teploty, vlhkosti vzduchu, směru a rychlosti větru. „První měření získáváme už ve dvou metrech nad zemí, poslední pak ve čtyřiceti. Mezitím jsou další měřicí hladiny v deseti, dvaceti a třiceti metrech,“ říká Vladimír Vozobule. Jedno z klíčových zařízení je však výrazně menší. Takzvaný windprofiler je vysoký přibližně dva metry a údaje o větru získává pomocí radarových paprsků, které se odrážejí od větrných turbulencí. Za ideálních podmínek změří rychlost větru ve výšce až šest kilometrů.

Podle meteorologů se maximální rychlost větru v našich podmínkách pohybuje kolem 150 km/h. „To je ale ve vyšších vrstvách atmosféry, nikoli při zemi. Zde je to několikanásobně méně,“ uvádí Vladimír Vozobule. Naměřená data zasílá observatoř v pravidelných hodinových hlášeních SYNOP a každých deset minut do pražského centra ČHMÚ.

Naopak temelínská elektrárna má k dispozici přímo online výstupy. Jsou důležité hlavně pro havarijní plánování. Právě počasí, především rychlost a směr větru, by byly klíčové pro stanovení evakuačních tras při nejtěžších haváriích. Navíc dalších šest meteorologických stanic je rozmístěno v okolí elektrárny. Ty měří základní meteorologické parametry jako teplotu a vlhkost vzduchu, srážky a směr i rychlost větru v deseti metrech nad zemí.

WINDPROFILERY POSKYTUJÍ nezbytné informace k vyhodnocování současného stavu, předpovědi budoucího vývoje v krátkodobém a dlouhodobém horizontu a vyhodnocování současného stavu a vyhodnocování účinnosti opatření ke zlepšení kvality ovzduší, zabezpečení provozu jaderných elektráren v normálních a havarijních podmínkách a zabezpečení potřeb IZS v případě mimořádných událostí spojených s výškovým únikem nebezpečných látek znečišťujících ovzduší.

„Navíc je zde požadavek na zdroje elektrické energie a oplocení lokality kvůli zabezpečení fyzické ochrany technologie,“ doplňuje Vladimír Vozobule. Zároveň je potřeba splnit geografické požadavky s ohledem na pokrytí území Česka. Právě tyto požadavky splňovaly lokality Cheb, Temelín a Kuchařovice, které jsou zároveň stanicemi profesionální synoptické sítě s nepřetržitou obsluhou.

„Data z windprofilérů jsou kontinuálně přenášena do centrální databáze ČHMÚ a dále do mezinárodní výměny a odtud jsou využívána jako operativní data pro předpovědní a výstražnou službu, smogové a varovné regulační systémy a zabezpečení provozu jaderných elektráren Temelín a Dukovany,“ vysvětluje Vladimír Vozobule. Měřenými parametry jsou rychlost a směr větru ve výškových hladinách. Znalost vertikálního profilu těchto veličin umožňuje získat přesný popis mezní vrstvy z hlediska šíření přímé znečišťujících ovzduší, dovoluje predikovat přeshraniční přenos polutantů a v návaznosti na to včas činit správná opatření vedoucí k ochraně zdraví obyvatelstva. „Inovaci těchto přístrojů v rámci zmíněného projektu tedy navíc došlo k rozšíření sledovaných parametrů atmosféry,“ říká Vladimír Vozobule. Modernizace stávajících windprofilérů byla nutná vzhledem k tomu, že jejich životnost již v mnoha případech byla nebo měla být v následujících letech ukončena.

Pro šíření znečištění v ovzduší hrají zásadní roli meteorologické podmínky, a tak lze podle slov Vladimíra Vozobuleho modernizaci radarových windprofilérů, která přispěla ke zkvalitnění operativních informací o stavu atmosféry, pokládat rovněž za podporu činnosti smogových varovných a regulačních systémů. „Vzhledem k tomu, že

Radarové windprofilery pracují na rozdíl od akustických windprofilérů na principu vyhodnocení radarového echa, které je ovlivněno miniaturními vzdušnými víry, jež vznikají prouděním ovzduší. Navíc jejich měření neprovází akustický signál, který může působit rušivě na okolí.

data z výše uvedených radarových windprofilérů jsou vstupy do numerických předpovědních modelů, zúročil projekt navíc i finanční prostředky vynaložené na projekt obnovy výpočetního systému pro provoz a rozvoj numerického modelu atmosféry ALADIN, realizovaný v roce 2017 také z podpory OPŽP,“ říká k tomu. „Hlavní částí tehdejšího projektu byla obnova superpočítače pro numerický předpovědní model ALADIN, který je klíčovou průřezovou aplikací provozovanou Českým hydrometeorologickým ústavem a primárním nástrojem pro analýzu stavu atmosféry a předpověď jejích budoucích stavů ve vysokém rozlišení,“ přibližuje Vladimír Vozobule.

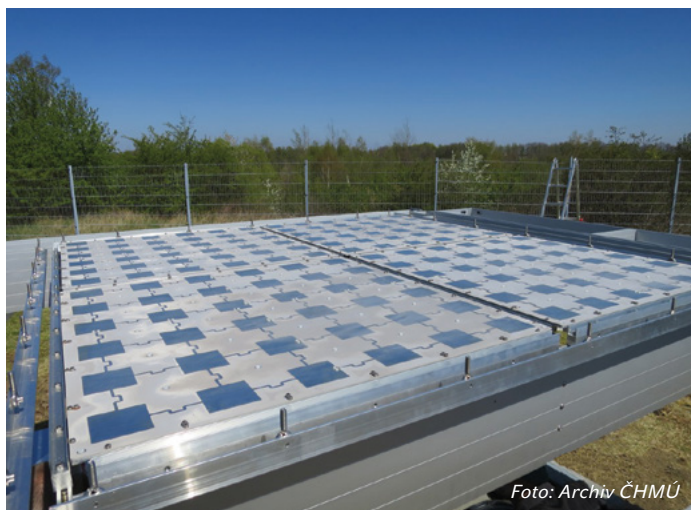

Foto: Archiv ČHMÚ

Foto: Archiv ČHMÚ

► Monitoring meteorologických prvků a parametrů atmosféry ve vazbě na znečištění ovzduší v sídelních aglomeracích nabývá v posledních letech na významu. Zejména narůstající teplota, klesající vlhkost vzduchu a zesilující intenzita slunečního záření, včetně zvyšující se délky trvání slunečního svitu, vytváří rizika zvyšování koncentrací přízemního ozónu oxidací těkavých organických látek na znečištěných územích. „A právě tato rizika jsou důvodem k tomu, aby byly v kontextu stávající evropské legislativy akcentovány integrované analýzy kvality ovzduší a souvisejících meteorologických aspektů, zvláště v sídelních aglomeracích,“ rozvádí Vladimír Vozobule. „Takové analýzy striktně vyžadují propojení kvalitních meteorologických a klimatologických databází s databázemi emisními a imisními. Myslenkou naplnění cílů projektu proto bylo udržení a zlepšení modelování atmosféry, zlepšení zpracování údajů o znečišťování ovzduší a nastavení vyšší úrovně integrovaných systémů pro sledování kvality ovzduší,“ popisuje dále.

Modernizace radarových windprofilérů nejen že k tomu podle jeho slov vytvořila potřebné podmínky, ale je i dobrým základem pro práce probíhající na propojení sledování trendů vývoje znečištění ovzduší a vývoje toků skleníkových plynů. „Tyto nadstavbové analýzy lze využít i pro optimalizaci přípravy strategických politických opatření na snižování emisí znečišťujících látek i skleníkových plynů,“ říká.

Výměna windprofilérů už se nedala dlouho odkládat

V době před realizací projektu byly na měřicích pozemcích profesionálních meteorologických stanic Cheb, Doksany, Temelín a Kuchařovice v provozu radarové windprofilery LAP (Low Atmosphere Profiler) 3000 Vaisala. Tyto systémy byly kromě radarové části vybaveny technologií RASS (Radio Acoustic Sounding System), která umožňuje stanovit rovněž vertikální profil teploty. Vlastní měřicí technologie windprofilérů je navíc vystavena přímým vlivům počasí, a dochází u ní proto k degradaci konstrukčních prvků systémů a může tím být ohroženo měření. Vyhodnocovací výpočetní technika, operující v režimu 365/7/24, je tak obecně vzhledem k podmínkám provozu

Radarové windprofilery jsou vystaveny celoročnímu vlivu počasí a pracují v nepřetržitém režimu.

U těch původních byla navíc ukončena technická podpora výrobce.

v ohrožení. Jednotlivé komponenty původních windprofilérů už se nevyrobějí ani nejsou skladem.

„V lokalitě Temelín byl systém v operativním provozu od roku 2018, zatímco ostatní tři systémy byly zprovozněny v první polovině roku 2010 a všechny pracovaly v nepřetržitém pracovním režimu. V letech 2019 a 2020 jim bylo deset, respektive jedenáct let a ze strany výrobce jim

byla ukončena technická podpora, což znamená, že v případě závažnější poruchy by tento systém musel být vyřazen z provozu. A právě z těchto důvodů byla nutná obměna systémů, aby nedošlo k přerušení měření,“ popisuje Vladimír Vozobule další důvody, které vedly k uskutečnění projektu obnovy radarových windprofilérů. „Na druhou stranu jsme do projektu nezahrnuli instalaci technologie RASS, která neprokázala dostatečně kvalitní výsledky a kromě jiného rušila blízké okolí nezanedbatelným hlukem, doprovázejícím tento způsob měření,“ uvádí Vladimír Vozobule.

Cílem projektu bylo nejen udržet dosavadní meteorologickou kvalitu naměřených meteorologických dat, ale také zavést do provozu systémy, které povedou ke zlepšení predikce vývoje kvality ovzduší v lidských sídlech. „V případě, že by obměna radarových windprofilérů nebyla provedena, přestaly by systémy v krátkém časovém horizontu fungovat. V takovém případě by chyběla relevantní meteorologická data jak pro krátkodobou předpověď, tak pro výstražnou předpovědní službu a mohlo by tak dojít k narušení integrovaných systémů společné infrastruktury sledování kvality ovzduší,“ popisuje Vladimír Vozobule situaci, která naštěstí nenastala, neboť projekt byl před dvěma lety úspěšně realizován. ●

Foto: archiv SFZP ČR

► Od meteorologické stanice k televizní předpovědi

Po celém Česku denně sbírají data o počasí čtyři desítky profesionálních meteorologických stanic, observatoří a leteckých meteorologických stanic. Jejich řízení má na starosti Odbor profesionální staniční sítě. **Triatřicet z nich spadá pod ČHMÚ, ten ale metodicky řídí i dvě observatoře, které patří Ústavu fyziky atmosféry, a šest stanic, které spadají pod armádu.** V případě armádních stanic jde o čistě praktickou stránku věci, aby byla všechna měření, pozorování a kódování meteorologických zpráv a datových souborů jednotná.

V profesionálních stanicích je celý den přítomna obsluha, a navíc jsou tu přítomni zaměstnanci ČHMÚ, případně Ústavu fyziky atmosféry nebo armády.

Samotná stanice je v podstatě menší domek, v jehož přízemí jsou většinou pracovny a sociální zázemí a v patře pozorovatelná. Před budovou se pak nachází meteorologická zahrádka, kde jsou umístěna měřicí zařízení: meteorologická budka, srážkoměry, půdní teploměry, přístroj na měření výšky a pokrytí oblohy oblačností. Čtyři stanice jsou plně automatické: počítač načítá informace z přístrojů a následně vytváří a v daných termínech odesílá meteorologické zprávy. Pokud jde o obsluhu přístrojů, je pozorovatel na stanici nahraditelný. Určité informace, například druh oblačnosti, ale přístroj nahradit nezávládnou a tyto údaje pak chybí.

Největším nepřítelem meteorologů na stanicích jsou bouřky. Přes elektrické vedení, půdní teploměry a dříve i přes telefonní vedení do systému projde nežádoucí výboj a poškodí jej. Pokud se nějaký z přístrojů rozbije, vznikají škody v řádu až desítek tisíc. Někdy, když ze stanice nepřicházejí zprávy, stačí třeba jen restartovat počítač. Kromě bouřek mohou techniku potrápiti i mrazy. Všechny přístroje jsou postaveny tak, aby vydržely teplotu do minus čtyřiceti stupňů a více. Na horách však meteorologové nejvíce bojují s námrazou. Pokud se na přístrojích vytvoří, musí ji pozorovatel sám mechanicky odstranit.

Přístroje vyčtou z počasí velké množství údajů, například teplotu a vlhkost vzduchu, minimální a maximální teplotu vzduchu, směr a rychlost větru, dobu slunečního svitu, množství srážek, oblačnost, teplotu a stav půdy, výpar vody, výšku nového sněhu nebo celkovou sněhovou pokrývku a její vodní hodnotu. Každou hodinu stanice z těchto údajů vytvářejí

základní zprávu SYNOP, navíc se každou desátou minutu vytvářejí a odesílají datové soubory. V nich jsou pod kódovými čísly zmíněné údaje. Některé stanice sbírají více informací kromě těch základních, například o čistotě ovzduší.

V ČHMÚ se zprávy dekódují a přebírají je jednotlivá oddělení. Například oddělení numerologické meteorologie používá data pro výpočet modelu ALADIN. Kombinují se tu i data z dobrovolných stanic nebo se z nich vytváří konečná předpověď, kterou můžete slyšet v rádiu nebo televizi.

Diváci zpráv o počasí jsou ale jen zlomkem těch, kteří na čerstvé informace od meteorologů čekají. Kromě mezinárodní výměny dat poskytujeme informace i státním, vědeckým a soukromým společnostem. ČHMÚ má několik významných zákazníků, mezi něž patří například Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Řízení letového provozu, Česká televize nebo například ČEZ. Odbor profesionální staniční sítě navíc zabezpečuje stanice, které jsou postaveny v Temelíně a Dukovanech. Ty byly u jaderných elektráren vybudovány cíleně a zajišťují pozorování a měření u elektráren. ●

Foto: archiv SFZP ČR

ECHO

Dešťovka pomůže seniorům při zahradničení

Radní Pardubického kraje vyhlásili zadávací řízení na veřejnou zakázku pro Domov pod hradem Žampach, která umožní šetrně hospodařit se srážkovými vodami a využívat je pro místní zahradnictví. Jedná se o vybudování nově navržené podzemní nádrže s kapacitou 210 metrů krychlových, kam bude svedena dešťová kanalizace v lokalitě u parkoviště. Dále přibude nové koryto, které zaústí do jezírka s hrázkou a přepadem. Součástí aktivit klientů domova je práce v místním zahradnictví a v parku. Právě pro jeho provoz bude hospodaření s dešťovou vodou velkou výhodou, uvedl kraj. Významnou část výdajů kraj zaplatí z dotace z Národního plánu obnovy.

V Dolních Lažanech rostou nové stromy

V listopadu se v Dolních Lažanech sešli místní, aby zasadili 38 stromů, jejichž odrůdy jsou v krajíně původní. Nové stromořadí tvoří mimo jiné buky, javory, jasany nebo ohrožený jilm horský. Výsadba stromů byla podpořena dotací z Národního programu Životní prostředí. Samotné sázení proběhlo pod dohledem ekologické neziskové organizace Čmelák – společnost přátel přírody. Nové stromy navazují na již proběhlou revitalizaci v okolí místního rybníčku, od které směřuje výsadba stromořadí do okolních polí. Svůj prostor dostaly i děti, pro které organizátoři připravili aktivity a soutěže. Na závěr všem přítomným a celé akci požeňnal místní farář.

Hrušnice sázejí nové sady

V nově vznikajících Městských sadech Hrušnice bylo vysazeno dalších 35 ovocných stromů. Komunitní výsadby se zúčastnilo zhruba třicet lidí, často pomáhaly celé rodiny. Zelený pás ovocných stromů na Hrušticích po letošní výsadbě čítá už 83 jabloní i hrušní. První etapa sázení proběhla už v roce 2020, kdy bylo vysazeno celkem 48 stromů. Na místě tak do budoucna vznikne prostor pro oddych a rekreaci. Základem plánovaných sadových úprav budou volné travnaté plochy a sady propojené systémem cest. Na výsadbu byla využita dotace z Národního programu Životní prostředí. Péče o vysazené stromy je v následujících letech zajišťována z rozpočtu města Turnova.

nová

zelená

úsporám

light

Nová zelená úsporám Light nabízí okamžitou finanční podporu pro seniory a domácnosti s nižšími příjmy na rychlé a jednoduché zateplení domů.

Peníze dostanete předem a k elektronické žádosti nebude potřeba žádné složité papírování.

Přinášíme odpovědi na nejčastější dotazy.

www.novazelenausporam.cz

Komu je Nová zelená úsporám Light určena?

Program je určen pro vlastníky a spoluvlastníky rodinných domů z řad seniorů a lidí pobírajících dávky na bydlení. Podmínkou je, aby byl rodinný dům v době podání žádosti ve vlastnictví žadatelů a ti v něm měli současně trvalý pobyt, a to déle než od 12. září 2022. NZÚ Light má přinést prostředky na dílčí zateplení a renovace nízkopříjmovým domácnostem, které jsou nejvíce ohroženy energetickou chudobou.

Jak doložím, že splňuji nízkopříjmovost?

„Nízkopříjmovost“ pro potřeby NZÚ Light znamená, že všichni členové vaší domácnosti pobírají starobní důchod nebo invalidní důchod třetího stupně nebo příspěvek na bydlení v období mezi 12. zářím a datem podání žádosti.

Pro doložení důchodu vám bude stačit aktuální výměr důchodu. Pokud ho nemůžete dohledat, potvrzení o pobírání důchodu vám vystaví každá pobočka OSSZ na počkání. K doložení příspěvku na bydlení vám postačí rozhodnutí o přiznání příspěvku na bydlení v daném období.

Kolik peněz získám a na jaké úpravy je mohu použít?

Peníze lze vynaložit zejména na renovace menšího rozsahu, například na zateplení fasády, střechy nebo stropu pod půdou domu. Stát přispěje také na výměnu oken a vchodových dveří. Na jeden rodinný dům mohou zájemci takto získat až 150 tisíc korun. Pro opatření většího rozsahu je zpravidla vhodnější podat žádost ve standardním programu NZÚ.

Kdy bude možné o dotaci z NZÚ light požádat?

Elektronický příjem žádostí bude spuštěn 9. ledna 2023. Zpětně bude ale možné žádat i na zateplení realizovaná po 12. září 2022.

Opatření jsem udělal v říjnu, ale nemám fotodokumentaci před realizací. Mohu požádat?

Ano, žádost bude individuálně posouzena, ale budou vyžádány dodatečné doklady

potvrzující realizaci po 12. září. Pokud bude prokázáno splnění podmínek, žádost bude moci být schválena.

V čem bude program oproti jiným dotacím jednodušší?

Bude vyžadovat jen minimum příloh, nebude potřeba přikládat energetický posudek ani projektovou dokumentaci. Důležitá bude fotodokumentace, jednoduchý odborný posudek a konečná zpráva o provedených úpravách.

Dům jsem před časem převedl na syna, ale dál tam bydlím jen s manželkou, jsme starobní důchodci. Můžeme žádat?

V tomto případě by šlo čerpat podporu z NZÚ light pouze v případě, kdy platí, že váš syn je trvale hlášen v domě (přihlášení k trvalému pobytu musí být starší než z 12. září 2022) a zároveň je starobní nebo invalidní důchodce a/nebo pobírá příspěvek na bydlení. V případě, že syn bydlí jinde, nesplňuje vlastník nemovitosti podmínky NZÚ light a o podporu z NZÚ light žádat nelze. Váš syn ale může na zateplení rodinného domu zažádat o dotaci z „klasické“ Nové zelené úsporám.

Jsem důchodce, dům vlastníme napůl se synem, syn je v produktivním věku, pracuje, ale s námi nebydlí. Můžeme žádat?

Ano, v tomto případě stačí doložit čestné prohlášení, že syn bydlí trvale jinde a souhlasí se záměrem.

Nemám počítač ani internet, nevím, jaká opatření mám realizovat a jak si mohu podat žádost, když vyžadujete elektronickou identitu občana.

Pokud máte možnost, řekněte si o pomoc v nejbližší rodině. Obrátit se můžete na zástupce místních akčních skupin, kteří pomohou s celým procesem od podání žádosti až po doložení realizace úsporných opatření. Pro rady, jaká opatření jsou ve vašem domě vhodná, se můžete obrátit na energetická konzultační a informační střediska (EKIS).

Mohu žádat o dotaci NZÚ light, i když už mám opatření realizované (např. vyměněná okna)?

Pokud bylo zateplení realizováno po 12. září 2022, je možné o dotaci požádat i zpětně.

Do jaké doby od podání žádosti musím opatření zrealizovat (dokončit)?

Na realizaci má žadatel jeden rok a v odůvodněných případech je možné lhůtu o půl roku prodloužit.

Musím použité výrobky (okna, zateplovací systémy apod.) vybírat z nějakého předem stanoveného seznamu?

Nikoli, volba výrobků je na žadateli. Při zateplení je jen nutné dodržet požadované tloušťky izolace a v případě oken se musí jednat o trojskla (výjimku tvoří špaletová okna a dveře, kde je možné instalovat i dvojskla).

Mohu kombinovat podporu z klasické NZÚ a NZÚ light?

Ano, je možné využít finanční podporu z NZÚ light na zateplení domu a zároveň požádat o dotaci z NZÚ třeba na výměnu zdroje vytápění. Jde o dvě různé žádosti, proto se na ně nevztahuje kombinační bonus. Úspory realizované díky opatřením dotovaným z programu NZÚ light nelze započítat do výpočtu úspor pro program NZÚ.

V minulosti jsem již čerpal dotaci z NZÚ na výměnu oken (za dvojskla), nyní bych chtěl s pomocí NZÚ light okna vyměnit za trojskla. Mám na dotaci nárok?

Nikoliv, protože stále ještě neuplynula doba udržitelnosti pro opatření podporovaná v dřívějších programech Zelená úsporám a dalších. Výměnu je možno provést na vlastní náklady. S podporou NZÚ ale můžete realizovat další úsporná opatření.

Chtěl bych současně vyměnit zdroj tepla na vytápění. Proč musím žádat v kotlíkových dotacích či klasické NZÚ?

NZÚ light je koncipována tak, aby pomohla s rychle a snadno realizovatelným

zateplením domů, a nezahrnuje podporu výměny zdrojů vytápění. O tu je možné zažádat v „klasické“ NZÚ, pro domácnosti s nízkými příjmy se připravuje i další etapa kotlíkových dotací. Pokud máte zájem o zateplení domu v rámci NZÚ light i o výměnu zdroje vytápění, podejte si jednu žádost v NZÚ light a další v NZÚ nebo v kotlíkových dotacích (až kraje spustí příjem žádostí, předpoklad je první polovina příštího roku).

Kdo mi potvrdí odborný posudek potřebný k podání žádosti?

Formulář odborného posudku je zveřejněn na webových stránkách programu, po vyplnění vám ho potvrdí buď pověřený člen místních akčních skupin (kontakty najdete na stránce Kontakty), nebo pracovníci energetických konzultačních a informačních středisek EKIS.

Kdo může zpracovat a podepsat závěrečnou zprávu o realizaci projektu? Práce jsem si prováděl sám.

Řádné provedení opatření musí stvrdit pověřený člen místních akčních skupin České republiky nebo střediska EKIS.

Podle kalkulačky MPSV mi vychází nárok na příspěvek na bydlení ve výši pár set korun, ale o příspěvek z různých důvodů žádat nechci. Mohu i tak využít NZÚ light?

Podmínky NZÚ light vyžadují, aby žadatelé o dotaci pobírali starobní nebo invalidní důchod nebo aby v období mezi 12. zářím 2022 a dnem podání žádosti o podporu pobírali příspěvek na bydlení. Pokud tyto podmínky nesplňujete, nemůžete o dotaci žádat, a to ani v případě, že

byste měl na příspěvek na bydlení nárok, ale rozhodli jste se ho nečerpat.

Mám rozhodnutí o důchodu, ale důchod nepobírám, jsem zaměstnán. Mám nárok na dotaci z NZÚ light?

V podmínkách NZÚ light je stanoveno, že žadatel musí pobírat důchod nebo příspěvek na bydlení. Pokud nepobíráte důchod ani příspěvek na bydlení, podmínky nesplňujete a na dotaci nárok nemáte.

Oba s manželkou pobíráme starobní důchod. V našem domě je trvale hlášena vnučka, která je nezletilá, a dospělý vnuk, který studuje a nemá žádné příjmy. Máme na dotaci z NZÚ nárok?

Ano, v tomto případě nárok na dotaci máte. Pokud v domácnosti tvořené důchodci žije ještě nezletilé dítě nebo zletilý student, příjmy směrem nahoru to neovlivní a taková domácnost může žádat v programu NZÚ light.

Náš dům jsme převedli na děti, které nám tam zřídily věčné břemeno užívání. V domě bydlíme jen my s manželkou, oba jsme ve starobním důchodu. Máme nárok na dotaci z NZÚ light?

Bohužel, v tomto případě není možné dotaci z NZÚ light poskytnout. Žádat může pouze vlastník nemovitosti, který v ní trvale bydlí a pobírá starobní důchod nebo invalidní důchod 3. stupně nebo příspěvky na bydlení. Vaše děti jako vlastníci nemovitosti, ve které bydlíte, mohou zažádat o dotace z „klasické“ Nové zelené úsporám.

Já i manželka pobíráme starobní důchod, já si navíc přivydělávám. Můžeme si požádat o dotaci z NZÚ light?

Ano, na dotaci máte nárok. Neposuzujeme, jestli si důchodci přivydělávají. Pro splnění podmínek NZÚ light stačí, že pobíráte starobní důchod.

Jsem důchodce, manželka chodí do práce, ale její plat je nižší než můj důchod.

Pokud vaše manželka nepobírá starobní ani invalidní důchod, vaše domácnost nesplňuje podmínky NZÚ light, proto nemůžete v tomto programu žádat o dotaci.

Jsme důchodci a bydlíme ve vlastním bytě v bytovém domě. Rádi bychom vyměnili okna. Můžeme žádat v NZÚ light?

Bytové domy ani jednotlivé byty v bytových domech nejsou v NZÚ light podporovány, je možné ale žádat o dotace pro bytové domy z „klasické“ Nové zelené úsporám.

Vztahuje se podpora z NZÚ light i na repasi oken?

Repase oken bude podpořena pouze u špaletových oken, u kterých je možné nahradit stávající křídla novými nebo reparaovanými s izolačním dvojsklem nebo trojsklem. U ostatních typů oken není repase podporována.

Je možné v rámci NZÚ light podpořit více způsobů zateplení pro jeden rodinný dům?

Ano, v rámci jedné žádosti můžete kombinovat více různých opatření, a to až do celkové výše 150 tisíc korun.

Co znamená „běžný metr“?

Běžný metr u fasády je délka zateplení obvodových stěn měřených po vnějším obvodu rodinného domu (změří se délka zateplovaných obvodových stěn vodorovně u země). ●

TŘÍDĚNÍ ODPADU

Spolufinancováno
Evropskou unií

HARMONOGRAM VÝZEV V OPERAČNÍM PROGRAMU ŽIVOTNÍ

IDENTIFIKACE OBLASTI PODPORY					
Číslo a název specifického cíle	Číslo výzvy	Číslo a název opatření			
	1.1	Podpora energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů	008	1.1.2	Snížení energetické náročnosti / zvýšení účinnosti technologických procesů
			009	1.1.2	Snížení energetické náročnosti / zvýšení účinnosti technologických procesů
	1.2	Podpora energie z obnovitelných zdrojů v souladu se směrnicí (EU) 2018/2001, včetně kritérií udržitelnosti stanovených v uvedené směrnici	011	1.2.1 1.2.2	Opatření 1.2.1 a 1.2.2
	1.3	Podpora přizpůsobení se změnám klimatu, prevence rizik a odolnosti vůči katastrofám	005	1.3.1 1.3.2	Projektové schéma
			019	1.3.3, 1.3.4	Opatření 1.3.3 a 1.3.4
			022	1.3.5	Podpora preventivních opatření proti povodním a suchu, zejména budování, rozšíření, zkvalitnění a obnova monitorovacích, předpovědních, hlásných, výstražných a varovných systémů; zpracování digitálních povodňových plánů, zpracování analýzy odtokových poměrů
			023	1.3.8	Obnova stability svahů, stabilizace a sanace extrémních svahových nestabilit vzniklých v důsledku přírodních jevů
			018	1.3.9	Investice do modernizace vzdělávacích environmentálních center zaměřených na změnu klimatu
			020	1.3.10	Prevence a řízení antropogenních rizik
	1.4	Podpora přístupu k vodě a udržitelného hospodaření s vodou	025	1.4.1 a 1.4.4	Projektové schéma
			002	1.4.1	Výstavba čistíren odpadních vod; dobudování a výstavba kanalizací
	1.5	Podpora přechodu na oběhové hospodářství účinně využívající zdroje	004	1.5.7, 1.5.8	Opatření 1.5.7, 1.5.8
			024	1.5.1, 1.5.2, 1.5.4, 1.5.5	Opatření 1.5.1, 1.5.2, 1.5.4, 1.5.5
			014	1.5.6, 1.5.9, 1.5.11	Opatření 1.5.6, 1.5.9, 1.5.11
	1.6	Posilování ochrany a zachování přírody, biologické rozmanitosti a zelené infrastruktury, a to i v městských oblastech, a snižování všech forem znečištění	007	1.6.1	Projektové schéma
			012	1.6.4	Stacionární zdroje znečišťování ovzduší
			013	1.6.5	Systémy pro posuzování znečištění ovzduší
			015	1.6.8	Odstranění rizik kontaminace ohrožující lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy a rekultivace starých skládek
			016	1.6.8	Odstranění rizik kontaminace ohrožující lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy a rekultivace starých skládek
			027	1.6.1	Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcnější části přírody a krajiny
			028	1.6.1	Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcnější části přírody a krajiny
			029	1.6.1	Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcnější části přírody a krajiny
			030	1.6.1	Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcnější části přírody a krajiny
			031	1.6.2	Zprůchodnění migračních překážek pro živočichy

PROSTŘEDÍ 2021-2027 NA ROK 2022 (k 21. říjnu 2022)

ZACÍLENÍ VÝZVY	ZÁKLADNÍ PLÁNOVANÉ ÚDAJE O VÝZVĚ		
Upřesnění zacílení výzvy	Druh výzvy	Plánované datum vyhlášení výzvy	Předpokládané datum ukončení příjmu žádostí
Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře (zvláště gastro a průmyslový provoz ve zdravotnictví, školství a sociálních službách)	průběžná	24. 8. 2022	31. 5. 2023
Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře (zvláště gastro a průmyslový provoz ve zdravotnictví, školství a sociálních službách)	průběžná	24. 8. 2022	31. 5. 2023
Podpora není určena pro obce s počtem obyvatel menším nebo rovno 3 000 (k 1. 1. 2022 dle údajů ČSÚ), které realizují fotovoltaické systémy instalované na střešní konstrukci nebo na obvodové zdi budovy spojené se zemí pevným základem a evidované v katastru nemovitostí, včetně přístřešků (např. pro automobily, stavební techniku, skladování materiálu atp.). Obce s počtem obyvatel menším než 3 000 budou podpořeny v rámci Modernizačního fondu.	průběžná	24. 8. 2022	31. 5. 2023
Realizace tzv. projektového schématu OPŽP zjednodušenými metodami vykazování u projektů s celkovými výdaji do 200 000 eur v rámci opatření 1.3.1 a 1.3.2	průběžná	31. 8. 2022	10. 1. 2023
Realizace přírodně blízkých protipovodňových opatření a opatření zaměřených na nakládání se srážkovými vodami	průběžná	14. 9. 2022	31. 10. 2023
Budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby zahrnující budování a modernizaci měřicích sítí, infrastruktury a nástrojů systémů včasné výstrahy na celostátní úrovni; zpracování podkladů pro stanovení záplavových území (ZÚ)	průběžná	16. 11. 2022	28. 4. 2023
Stabilizování a sanace svahových nestabilit a skalních řícení atd.	průběžná	16. 11. 2022	31. 5. 2023
Komplexní projekty modernizace vzdělávacích environmentálních center, v této výzvě nebudou podporovány projekty zaměřené pouze na pomůcky nebo vybavení	kolová	7. 9. 2022	31. 1. 2023
	průběžná	9. 11. 2022	15. 11. 2023
Projektové schéma na administraci projektů opatření 1.4.1 v oblasti ochrany vod (podpora domovních ČOV u jednotlivých nemovitostí pro bydlení) a 1.4.4 (výstavba a intenzifikace vodních zdrojů včetně souvisejících objektů)	průběžná	9. 11. 2022	15. 2. 2023
Výstavba centrální ČOV (popř. decentralizované ČOV) a výstavba/dostavba kanalizace za účelem napojení nových obyvatel na kanalizaci, opatření je možné mezi sebou kombinovat	průběžná	15. 8. 2022	28. 2. 2023
Čistírenské kaly, materiálové využití odpadů	průběžná	17. 8. 2022	30. 6. 2023
Kompostéry; RE-USE centra; vratné nádoby a obaly, sběrné dvory, door-to-door systémy, PAYT, opatření je možné mezi sebou kombinovat	průběžná	7. 12. 2022	31. 12. 2023
Třídění a dotřídívání odpadů; energetické využívání odpadů; nakládání s nebezpečnými odpady	kolová	17. 8. 2022	30. 12. 2022
Realizace tzv. projektového schématu OPŽP zjednodušenými metodami vykazování u projektů s celkovými výdaji do 200 000 eur v rámci opatření 1.6.1	průběžná	31. 8. 2022	10. 1. 2023
Náhrada nebo rekonstrukce stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší včetně realizace dodatečných technologií a změny technologických postupů	průběžná	17. 8. 2022	31. 7. 2023
Pořízení a modernizace systémů pro posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění ovzduší a souvisejících meteorologických aspektů a pořízení a modernizace systémů pro archivaci a zpracování údajů o znečišťování ovzduší	průběžná	17. 8. 2022	31. 7. 2023
Odstranění rizik kontaminace ohrožující lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy	kolová	7. 9. 2022	18. 1. 2023
Rekultivace starých skládek	průběžná	7. 9. 2022	18. 11. 2023
Monitoring ekosystémů, stanovišť a druhů, sběr podkladů, zpracování koncepčních dokumentů pro péči o chráněná území, zajištění územní ochrany chráněných území	průběžná	31. 10. 2022	28. 2. 2023
Péče o přírodní stanoviště a druhy, opatření na podporu ohrožených druhů, péče o chráněná území, omezení šíření invazních nepůvodních a expanzivních druhů, návštěvnická infrastruktura sloužící k usměrnění návštěvníků v chráněných územích a zvýšení povědomí o problematice ochrany přírody	průběžná	31. 10. 2022	30. 6. 2023
Péče o chráněná území, návštěvnická infrastruktura sloužící k usměrnění návštěvníků v chráněných územích a zvýšení povědomí o problematice ochrany přírody	průběžná	31. 10. 2022	30. 6. 2023
Monitoring ekosystémů, stanovišť a druhů, sběr podkladů, zpracování koncepčních dokumentů pro péči o chráněná území, zajištění územní ochrany chráněných území	průběžná	31. 10. 2022	30. 6. 2023
Zprůchodnění migračních překážek pro vodní a suchozemské živočichy a opatření k omezení jejich úmrtnosti	průběžná	31. 10. 2022	30. 6. 2023

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Čistírny odpadních vod a kanalizace

Ukončení příjmu žádostí: 28. 2. 2023
Alokace: 4 000 000 000 Kč

2. výzva se zaměřuje na podporu projektů výstavby centrálních čistíren odpadních vod (popř. decentralizovaných ČOV) a projektů výstavby nebo dostavby kanalizace za účelem napojení nových obyvatel na kanalizaci. Mezi oprávněné příjemce patří obce, jejich dobrovolné svazky, městské části hl. města Prahy, obchodní společnosti vlastněné z více než 50 % veřejným subjektem a zájmová sdružení právnických osob vlastněná z více než 50 % veřejným subjektem.

Udržitelné nakládání s odpady

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 1 200 000 000 Kč

4. výzva cílí na velké množství konkrétních aktivit v oblasti udržitelného odpadového hospodářství, jako jsou výstavby a modernizace zařízení pro zpracování čistírenských odpadních kalů a materiálové využití ostatních odpadů.

Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2023
Alokace: 500 000 000 Kč

8. výzva se zaměřuje na zvýšení energetické účinnosti v gastro provozech a prádelnách v sektorech zdravotnictví, ve školství a v sociálních službách. Určena je pro Středočeský kraj, Plzeňský kraj, Jihočeský kraj, Jihomoravský kraj a Kraj Vysočina. Je určena pro široké spektrum žadatelů od obcí přes veřejnoprávní instituce po školy.

Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2023
Alokace: 500 000 000 Kč

9. výzva se zaměřuje na zvýšení energetické účinnosti v gastro provozech a prádelnách v sektorech zdravotnictví, ve školství a v sociálních službách. Určena je pro Ústecký kraj, Karlovarský kraj, Pardubický kraj, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Moravskoslezský kraj, Olomoucký kraj a Zlínský kraj. Je určena pro široké spektrum žadatelů od obcí přes veřejnoprávní instituce po školy.

Obnovitelné zdroje energie ve veřejných budovách

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2023
Alokace: 825 000 000 Kč

11. výzva směřuje ke zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie jak ve veřejných budovách, tak v konečné spotřebě energie ve veřejné infrastruktuře. Výzva podporuje velké množství technických řešení a různorodá řešení zařízení. O peníze mohou žádat kraje, obce, státní podniky, školy a další subjekty.

Stacionární zdroje znečišťování ovzduší

Ukončení příjmu žádostí: 31. 7. 2023
Alokace: 2 360 000 000 Kč

12. výzva se týká projektů náhrady nebo rekonstrukce stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší za účelem snížení emisí z těchto zdrojů. Podpora je určena i projektům zaměřeným na realizaci dodatečných technologií a změnu technologických postupů.

Systémy pro posuzování znečištění ovzduší

Ukončení příjmu žádostí: 31. 7. 2023
Alokace: 150 000 000 Kč

13. výzva se zaměřuje na aktivity spojené s pořízením či modernizací systémů pro posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění ovzduší, a to včetně systémů určených k archivaci a zpracování údajů o zdrojích znečišťování ovzduší. Příjemci jsou obce, kraje, školy, obchodní společnosti a další subjekty.

Třídění a dotřídování odpadů

Ukončení příjmu žádostí: 30. 12. 2022
Alokace: 500 000 000 Kč

14. výzva se týká zařízení, která řeší separaci ostatních odpadů či energetické využití odpadů nebo se zabývají sběrem a nakládáním s nebezpečnými odpady. Do podporovaných opatření patří třídící a dotřídovací systémy, výstavba a modernizace zařízení pro energetické využití odpadů a budování a modernizace zařízení pro sběr a nakládání s nebezpečnými odpady.

Sanace lokalit s ekologickou zátěží

Ukončení příjmu žádostí: 18. 1. 2023
Alokace: 1 200 000 000 Kč

15. výzva podporuje projekty, které řeší odstranění kontaminace z různých složek životního prostředí: z podzemních či povrchových vod, sedimentů, horninového prostředí či půdního vzduchu. Žádat mohou subjekty od obcí až po fyzické osoby.

Rekultivace starých skládek

Ukončení příjmu žádostí: 18. 11. 2023
Alokace: 300 000 000 Kč

16. výzva se vztahuje k lokalitám starých skládek, které byly využívány ještě před platností legislativy o odpadech. Cílem je odstranění rizik kontaminace ohrožujících lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy a rekultivace starých skládek.

Environmentální centra se zaměřením na změnu klimatu

Ukončení příjmu žádostí: 31. 1. 2023
Alokace: 300 000 000 Kč

18. výzva cílí na komplexní projekty modernizace vzdělávacích environmentálních center. Typovým projektem je úprava či změna zázemí centra environmentálního vzdělávání, při níž dojde ke snížení konečné spotřeby energie, k instalaci obnovitelných zdrojů či k realizaci adaptačních opatření na změnu klimatu. Podstatné je přitom to, aby provedená opatření našla své využití v rámci nabídky vzdělávacích programů daného ekocentra.

Srážkové vody a opatření proti povodním

Ukončení příjmu žádostí: 31. 10. 2023
Alokace: 2 500 000 000 Kč

19. výzva se zaměřuje na projekty realizace přírodě blízkých protipovodňových opatření a na podporu budování vsakovacích a retenčních zařízení včetně podpory dalších opatření, která přispívají k efektivnímu nakládání se srážkovými vodami.

Prevence a řízení antropogenních rizik

Ukončení příjmu žádostí: 15. 11. 2023
Alokace: 100 000 000 Kč

20. výzva je určena projektům, které řeší zkvalitnění monitoringu životního prostředí, zefektivnění kontrolních procesů a zdokonalení prevence a řízení procesů při předcházení vzniku rizik souvisejících s lidskou, zemědělskou či průmyslovou činností. Oprávněnými žadateli jsou organizační složky státu, veřejnoprávní instituce, veřejné výzkumné instituce a orgány státní správy a samosprávy s působností v oblasti životního prostředí.

Preventivní opatření proti povodním a suchu

Ukončení příjmu žádostí: 28. 4. 2023
Alokace: 150 000 000 Kč

22. výzva podporuje projekty budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby a projekty orientované na zpracování podkladů pro stanovení záplavových území. Příjemci podpory mohou být kraje, obce, státní podniky, organizační složky státu, příspěvkové organizace, veřejné výzkumné instituce, vysoké školy, školy a školská zařízení a městské části hl. města Prahy.

Obnova svahových nestabilit

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2023
Alokace: 100 000 000 Kč

23. výzva pomáhá se stabilizováním a sanacemi svahových nestabilit a skalních řícení ohrožujících zdraví, majetek a bezpečnost, které jsou evidovány a kategorizovány v Registru svahových nestabilit. Řešená lokalita musí být dokumentována Českou geologickou službou a zařazena do kategorie rizika III (nejvyšší riziko). Potenciálními žadateli jsou obce, DSO, nadace, spolky, církve, fyzické osoby a další subjekty.

Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 28. 2. 2023
Alokace: 600 000 000 Kč

27. výzva podporuje monitoring ekosystémů, stanovišť a druhů, sběr podkladů, zpracování koncepčních dokumentů pro péči o chráněná území, zajištění územní ochrany chráněných území. Oprávněnými žadateli jsou resortní organizace ochrany přírody Ministerstva životního prostředí.

Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 370 000 000 Kč

28. výzva poskytuje peníze na péči o přírodní stanoviště a druhy, opatření na podporu ohrožených druhů, péči o chráněná území, omezení šíření invazních nepůvodních a expanzivních druhů, návštěvnickou infrastrukturu sloužící k usměrnění návštěvníků v chráněných územích a zvýšení povědomí o problematice ochrany přírody. Žadateli mohou být různé subjekty vyjma resortních organizací ochrany přírody Ministerstva životního prostředí.

Spolufinancováno
Evropskou unií

HARMONOGRAM VÝZEV V OPERAČNÍM PROGRAMU ŽIVOTNÍ

IDENTIFIKACE OBLASTI PODPORY

Číslo a název specifického cíle	Číslo výzvy	Číslo a název opatření
 1.1 Podpora energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů	037	1.1.1 v kombinaci s 1.1.3, 1.1.4, 1.2.1 Snižování energetické náročnosti veřejných budov a veřejné infrastruktury v kombinaci s: • Zlepšení kvality vnitřního prostředí veřejných budov, • Zvýšení adaptability veřejných budov na změnu klimatu, • Výstavba a rekonstrukce obnovitelných zdrojů energie pro veřejné budovy
	038	1.1.1 v kombinaci s 1.1.3, 1.1.4, 1.2.1 Snižování energetické náročnosti veřejných budov a veřejné infrastruktury v kombinaci s: • Zlepšení kvality vnitřního prostředí veřejných budov, • Zvýšení adaptability veřejných budov na změnu klimatu, • Výstavba a rekonstrukce obnovitelných zdrojů energie pro veřejné budovy
 1.3 Podpora přizpůsobení se změně klimatu, prevence rizika katastrof a odolnosti vůči nim s přihlédnutím k ekosystémovým přístupům	039	1.3.1 Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech
	032	1.3.1 Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech
	036	1.3.4 Realizace opatření ke zpomalení odtoku, pro vsak, retenci a akumulaci srážkové vody vč. jejího dalšího využití; realizace zelených střech; opatření na využití šedé vody; opatření pro řízenou dotaci podzemních vod
 1.6 Posilování ochrany a zachování přírody, biologické rozmanitosti a zelené infrastruktury, a to i v městských oblastech, a snižování všech forem znečištění	033	1.6.3 Modernizace a rozvoj záchranných stanic a záchranných center CITES pro ohrožené druhy živočichů
	034	1.6.7 Průzkum rozsahu znečištění horninového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení
	035	1.6.8 Odstranění rizik kontaminace ohrožující lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy a rekultivace starých skládek

Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 600 000 000 Kč

29. výzva se zaměřuje na péči o chráněná území, návštěvnickou infrastrukturu sloužící k usměrnění návštěvníků v chráněných územích a zvýšení povědomí o problematice ochrany přírody. Žadatelé jsou resortní organizace ochrany přírody ministerstva životního prostředí.

Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 40 000 000 Kč

30. výzva podporuje monitoring ekosystémů, stanovišť a druhů, sběr podkladů, zpracování koncepčních dokumentů pro péči o chráněná území, zajištění územní ochrany chráněných území. Oprávněnými žadatelé jsou kraje.

Zprůchodnění migračních překážek pro živočichy

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 290 000 000 Kč

31. výzva umožní udělat taková opatření, která zprůchodní migrační cesty pro živočichy a omezí jejich úmrtnost. Patří sem například rybí přechody a opatření podporující poproudovou migraci, zprůchodnění migračních bariér pro vybrané druhy živočichů (např. obojživelníci, chráněné druhy plazů, vydra, bobr, sysel, netopýři), a to zejména na významných tahových cestách, a další opatření. Žadatelé mohou být subjekty od obcí po fyzické osoby.

Ministerstvo životního prostředí

PROSTŘEDÍ 2021-2027 NA ROK 2023 (k 21. listopadu 2022)

ZACÍLENÍ VÝZVY	ZÁKLADNÍ PLÁNOVANÉ ÚDAJE O VÝZVĚ		
Upřesnění zacílení výzvy	Druh výzvy	Plánované datum vyhlášení výzvy	Předpokládané datum ukončení příjmu žádostí
Komplexní projekty – podpora revitalizace budov veřejného sektoru s cílem snížení konečné spotřeby energie a úspory primární energie z neobnovitelných zdrojů, podpory OZE a zlepšení kvality vnitřního prostředí budov	průběžná	1. 3. 2023	3. 4. 2023
Komplexní projekty – podpora revitalizace budov veřejného sektoru s cílem snížení konečné spotřeby energie a úspory primární energie z neobnovitelných zdrojů, podpory OZE a zlepšení kvality vnitřního prostředí budov	průběžná	1. 3. 2023	3. 4. 2023
Úprava lesních porostů směrem k přirozené struktuře a druhové skladbě za účelem posílení jejich stability	průběžná	28. 6. 2023	15. 12. 2023
Zakládání a obnova sídelní zeleně; odstranění či eliminace negativních funkcí odvodňovacích zařízení v krajině	průběžná	18. 1. 2023	20. 9. 2023
Vybudování technologie pro akumulaci, úpravu a rozvod šedých a srážkových vod v budovách za účelem splachování a dalších relevantních užití	průběžná	1. 2. 2023	31. 10. 2023
Modernizace a rozvoj záchranných stanic a center CITES pro ohrožené živočichy	průběžná	18. 1. 2023	20. 9. 2023
Průzkum rozsahu znečištění horninového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení	kolová	18. 1. 2023	31. 5. 2023
Odstranění rizik kontaminace ohrožující lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy	kolová	1. 6. 2023	31. 8. 2023

NÁRODNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Elektromobilita

Ukončení příjmu žádostí: 15. 12. 2023
Alokace: 600 000 000 Kč

Výzva č. 3/2022 podporuje nákup nových vozidel do nabytí vlastnictví žadatele, v případě příspěvkových organizací do nabytí správy nebo příslušnosti hospodaření, či pronájem vozidla formou finančního leasingu. Podporovány jsou elektromobily a automobily s vodíkovým pohonem. Dále je podpora určena na pořízení tzv. chytrých nevěřejných dobíjecích stanic pro elektricky poháněná vozidla (podporováno pouze s nákupem vozidla). **Výzva je vyhlášena v rámci Národního plánu obnovy.**

Zelená stuha

Ukončení příjmu žádostí: 1. 4. 2025
Alokace: 21 000 000 Kč

Výzva č. 1/2022 je určena pro obce oceněné titulem „Zelená stuha“ a „Zelená stuha ČR“. Ty mohou požádat o dotaci na zeleň, obnovu a budování cest, rekonstrukce drobných stavebních objektů a další projekty jako například revitalizace vodních toků a ploch či environmentální vzdělávání. Maximální výše podpory na jeden projekt je až 100 % z celkových způsobilých výdajů.

Emise ze stacionárních zdrojů

Ukončení příjmu žádostí: 15. 1. 2023,
nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 30 000 000 Kč

Výzva č. 14/2021 přispěje ke snížení emisí těžkých kovů a pachových látek ze stacionárních zdrojů průmyslových a dalších provozů. Cílem podpory je omezit negativní dopady na kvalitu ovzduší a lidské zdraví a míru obtěžování obyvatelstva zápachem. Za peníze z dotace je možné pořídit technologie vedoucí ke snížení emisí vybraných těžkých kovů – olova, arsenu, kadmia, niklu a rtuti – a technologie vedoucí ke snížení emisí pachových látek.

Černé skládky

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2022,
nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 50 000 000 Kč

Výzva č. 11/2021 nabízí radnicím prostředky na financování odvozu a úklidu nezákonně soustředěného odpadu a jeho likvidací. Z veřejných prostranství včetně lesních porostů tak mohou zmizet hromady odpadků, starého oblečení, nábytku či pneumatik. Použití je obce naopak nemohou na nelegální skládky tvořené stavebním a demoličním odpadem nebo kontaminovanou zemínou. Dotace obcím uhradí až 80 % celkových výdajů, minimálně 50 tisíc, maximálně pak půl milionu na jeden projekt.

Zdroje vody

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023,
nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 450 000 000 korun

Výzva č. 9/2021 pokračuje v podpoře realizace nových nebo regenerace/intenzifikace stávajících zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Dotaci je možné získat i na realizaci nových nebo zkapacitnění stávajících přivaděčů pitné vody, včetně instalace nezbytné technologie a napojení na stávající vodovod, či na vytvoření nového veřejně přístupného odběrného místa pitné vody tam, kde není vodovod realizován. Žadatelé mohou být obce, dobrovolné svazky obcí, obchodní společnosti či zájmová sdružení právnických osob ovládaná z více než 50 % obcemi a městy nebo jinými veřejnoprávními subjekty.

Výkup pozemků ve zvláště chráněných územích

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023,
nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 95 500 000 korun

Výzva č. 8/2021 navazuje na předchozí podobné výzvy a umožňuje zlepšení podmínek pro praktickou péči o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a podporu biodiverzity v nich. Státní vlastnictví pozemků umožní správám národních parků a Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR realizaci vhodného managementu dle schválených plánů péče nebo zásad péče. Oprávněnými žadatelé jsou správy národních parků a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.

Domovní čistírny odpadních vod

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023,
nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 300 000 000 korun

Výzva č. 7/2021 je zaměřena na podporu realizace soustav individuálních čistíren odpadních vod v podobě DČOV do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel pro budovy využívané k trvalému rodinnému bydlení (zejména rodinné a bytové domy) a pro budovy ve vlastnictví dané obce v oblastech, kde není z technického či ekonomického hlediska možné připojit nemovitosti ke stokové síti zakončené ČOV.

Výsadba stromů – grantové schéma

Ukončení příjmu žádostí: 30. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 30 000 000 Kč

Výzva č. 5/2021

je zaměřena na podporu výsadby stromů prostřednictvím grantů erudovaným nestátním neziskovým organizacím a místním akčním skupinám. Cílem je podpořit co největší počet výsadeb stromů v terénu paralelně s realizací projektů podpořených v rámci výzvy č. 4/2021, urychlení administrace a znásobení zdrojů financování prostřednictvím zapojení soukromých prostředků. Žádat mohou nestátní neziskové organizace s prokazatelnou zkušeností s poskytováním podpory na výsadbu stromů a místní akční skupiny (MAS).

Územní studie krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 35 000 000 Kč

Výzva č. 14/2016

nabízí obcím kofinancování ve výši 10 procent na projekty územních studií krajiny podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Podmínkou získání dotace je vydané rozhodnutí o poskytnutí finanční podpory v IROPu, konkrétně v prioritní ose 3 operačního programu, určené na územní studie krajiny. O dotaci mohou žádat obce s rozšířenou působností.

► Přírodní rezervaci Oceán s rašeliništi v Krušnohoří čeká obnova

Karlovarský kraj zvažuje provedení úprav v přírodní rezervaci Oceán mezi Perninkem, Merklínem a Nejdkem. **Jde o velmi cenné území s komplexem rašelinišť, která tvoří přirozené jádro krušnohorských mokřadů.**

Na takzvané managementové zásahy v území rezervace se kraj pokusí získat dotaci z Operačního programu Životní prostředí 2021–2027.

Přírodní rezervace Oceán v minulých letech postupně zarůstala a plocha přírodního rašeliniště se zmenšovala. „Přírodní rezervace Oceán je pro nás jedním z unikátních území, která bychom rádi obnovili. V minulosti došlo k obkroužení Oceánu systémem melioračních příkopů. Změny vodního režimu pak pravděpodobně nastartovaly proces masivního zarůstání celé plochy keřovitými borovicemi. V současnosti představuje zbytky funkčního rašeliniště jen kolem deseti procent plochy. Naším cílem bude zvýšení výměry této plochy alespoň na čtyřicet procent. Díky tomu se budou moci zachovat a rozvíjet biotopy, které je třeba ochránit,“ uvedl první náměstek hejtmána Karel Jakobec.

Ten se vypravil na prohlídku současného stavu rezervace společně se starostkou města Nejdku Ludmilou Vocelkovou.

Opatření, která kraj plánuje, budou spočívat v probírkách borovice kleče, v obnove vodního režimu prostřednictvím výstavby hrázek na melioračních příkopech, případně ve vybudování dalších podpůrných prvků zaměřených na obnovu a ochranu biotopu.

Na území Karlovarského kraje je celkem 51 maloplošných zvláště chráněných území, o něž krajská samospráva pečuje. Získání dotace z Operačního programu Životní prostředí je jedním ze způsobů, jak náklady na tuto péči významně snížit. V minulých letech díky tomuto programu získal kraj dotaci na managementové zásahy v evropsky významných lokalitách Borecké rybníky a Vladař v celkové výši téměř 3,2 milionu korun. ●

► Ostrovy zeleně kolem Hustopečí jsou hotové

Již tři roky budují Hustopeče v extravilánu města územní systémy ekologické stability (ÚSESy). V několika etapách vznikaly v okolí města ostrovy plné trav, keřů a zeleně, jejichž úkolem je rozbit pusté lány polí a pomoci lépe zadržovat vodu v půdě.

Dvě etapy byly realizovány v roce 2019, ta poslední, tzv. ÚSES III, byla dokončena letos a dohromady pokrývá tři a půl hektaru. „Jedná se o lokality ve směru na Starovice, Šakvice a nad prvním rybníkem, kde bylo vysazeno asi sedmdesát stromů, tři tisíce keřů a luční louka. Nad rybníkem dokonce přibyla i suchá zídka pro plazy a ještětky,“ doplnil místostarosta Bořivoj Švásta.

Druhá etapa je v následné péči zhotoviteléské firmy a péče o první etapu již připadla městským službám, které vysazené lokality pravidelně kontrolují, zavlažují i ořezávají. Do deseti let zmizí ochranné oplocení a zelené pásy začnou plnit svou úlohu – poskytovat ochranu zvěři a bránit erozi půdy.

„Projekční cena byla 10 milionů, ale nakonec jsme ji vysoutěžili za 4 miliony, z čehož nám velkou část pokrýla dotace z Operačního programu Životní prostředí,“ vyčíslil náklady Švásta.

Ostrovy života, jak se těmto systémům říká, jsou již dokončeny, a město se proto poohlíží po dalších možnostech rozšiřování zeleně nejen v okolí města, ale i přímo v centru. „Momentálně pracujeme na praktických úpravách na ulici Generála Peřiny. Vznikla nám také nová komunikace Žižkova–Brněnská, kde chceme vysadit dlouhou alej stromů. A budeme hledat další lokality, i když územní plán nám moc možností nedává. Hledat ale budeme,“ říká místostarosta. ●

Foto: archiv SFŽP ČR

Kostomlaty: Hydrogeologický vrt

Předmětem projektu bylo vybudování průzkumného hydrogeologického vrtu za účelem vyhledání nového zdroje pitné vody. V rámci projektu byly realizovány vrtné práce, hydrodynamické zkoušky a laboratorní analýzy.

Podoblast podpory: 1.6.A – Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody

Název projektu: Kostomlaty pod Milešovkou – vrt

HKM 1, posilový zdroj vody pro obec

Kraj: Ústecký

Okres: Teplice

Příjemce podpory: obec Kostomlaty pod Milešovkou

Ukončení projektu: březen 2021

Celkové způsobilé výdaje
426 810 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
247 375 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Kuřim: Výsadba stromů

V Kuřimi nechali vysázet bez jednoho čtyřicet listnatých stromů, které přispějí ke zlepšení životního prostředí a kvality ovzduší.

Podoblast podpory: 5.4 – Zlepšení funkčního stavu zeleně ve městech a obcích

Název projektu: Výsadba stromů ve městě Kuřim

Kraj: Jihomoravský

Okres: Brno-venkov

Příjemce podpory: město Kuřim

Ukončení projektu: prosinec 2021

Celkové způsobilé výdaje
241 660 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
241 660 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Nová Ves: Soustava DČOV

V Nové Vsi u Leštiny nechali vybudovat soustavu domovních čistíren odpadních vod do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel s cílem omezit znečištění povrchových a podzemních vod z komunálních zdrojů v obci. Bylo vybudováno 28 domovních čistíren odpadních vod.

Podoblast podpory: 1.3.B – Domovní čistírny odpadních vod

Název projektu: Odkanalizování obce Nová Ves u Leštiny prostřednictvím realizace soustav DČOV

Kraj: Vysočina

Okres: Havlíčkův Brod

Příjemce podpory: obec Nová Ves u Leštiny

Ukončení projektu: červenec 2021

Celkové způsobilé výdaje
5 653 633 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
3 150 000 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Žichovice: Přírodní zahrada

V areálu základní školy vznikla nová přírodní zahrada. Do zahrady byly pořízeny přírodní prvky, došlo k obnově zahrady na ploše 420 čtverečních metrů, k vysazení stanovištně vhodného stromu a k uspořádání participačních aktivit.

Podoblast podpory: 6.1 – Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Kraj: Plzeňský

Okres: Klatovy

Příjemce podpory: Základní škola Žichovice

Ukončení projektu: červen 2022

Celkové způsobilé výdaje
473 499 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
402 474 Kč

Střilky: Kanalizace a ČOV

V obci nechali vybudovat gravitační splaškovou kanalizaci, dvanáct odlehčovacích komor a novou čistírnu odpadních vod. Kanalizační stoky jsou dlouhé tři kilometry, čistírna má kapacitu 800 ekvivalentních obyvatel.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.1 – Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod

Název projektu: Kanalizace a ČOV Střilky

Kraj: Zlín

Okres: Kroměříž

Příjemce podpory: Vodovody a kanalizace Kroměříž, a. s.

Předpokládané ukončení projektu: 29. 1. 2021

Celkové způsobilé výdaje
63 630 127 Kč

Příspěvek EU
40 564 206 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Ostrava: Snížení prašnosti skládky

Cílem bylo snížení emisí tuhých znečišťujících látek z provozu homogenizační skládky Sever. Jedná se o úpravu dopravních tras vstupních materiálů a úpravu povrchové vrstvy skládky nanášením technologické funkční vrstvy, který snižuje prašnost.

Prioritní osa 2, specifický cíl 2.2 – Snížit emise stacionárních zdrojů podílející se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek

Název projektu: AM04 – Snížení fugitivních emisí homogenizační skládky sever

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Ostrava

Příjemce podpory: Liberty Ostrava, a. s.

Ukončení projektu: 24. 3. 2020

Celkové způsobilé výdaje
120 354 350 Kč

Příspěvek EU
66 194 892 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Orlík: Nový rybník

Vybudovaný rybník byl navržen a vsazen do krajiny s nepravidelným geometrickým tvarem. Průtočný rybník je umístěn na stávající vodoteči, zvyšuje estetické a ekologické kvality krajiny společně s ekologicko-stabilizačními funkcemi.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.3 – Posílit přirozené funkce krajiny

Název projektu: Vodní nádrž – rybník Orlík

Kraj: Jihočeský

Okres: Písek

Příjemce podpory: Vladimír Pajer

Ukončení projektu: 31. 10. 2019

Celkové způsobilé výdaje
656 259 Kč

Příspěvek EU
393 755 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Uherský Brod: Úspory ve veřejné budově

V Brodě se pustili do obnovy objektu, který bude nově využíván pro sociální bydlení a sociální služby. Jedná se o stavbu občanské vybavenosti. Dělníci zateplili obvodové zdivo, vyměnili okna a dveře, zateplili strop, stěny k půdě a střechy objektu. Budova má i nový zdroj tepla.

Prioritní osa 5, specifický cíl 5.1 – Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

Název projektu: Rekonstrukce domu čp. 1066 – sociální bydlení a služby Uherský Brod, energeticky úsporná opatření

Kraj: Zlínský

Okres: Uherské Hradiště

Příjemce podpory: město Uherský Brod

Ukončení projektu: 17. 12. 2021

Celkové způsobilé výdaje
5 216 703 Kč

Příspěvek EU
2 608 351 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

▶ JEZERO BLEĐ, NEJZELENĚJŠÍ TURISTICKÁ DESTINACE EVROPY

Foto: GreenvalleyPictures, Pixabay

Slovenské jezero Bled vypadá, jako by do našeho světa vstoupilo přímo z pohádky. Je tu všechno, co by ve správné pohádce mělo být: zasněžené vrcholky hor, zrcadlově klidné vody úchvatného smaragdově zeleného jezera s bílým kostelíkem na ostrůvku uprostřed i středověký hrad na skále vypínající se nad vodou. **Snad každého tu napadne, co všechno by udělal proto, aby ta krása zůstala zachována. A každý tu svým dílem k jejímu zachování přispívá.**

Jezero Bled leží na severozápadě Slovinska na úpatí Julských Alp nedaleko hranic s Rakouskem a velmi blízko hlavního města Ljublaně, vzdáleného jen hodinu vlakem či čtyřicet minut autem. Ale i přes tak malou vzdálenost od metropole je Bled výletem do úplně jiného světa, na hony vzdáleného od velkoměstského shonu.

Oblast jezera Bled je už po mnoho let vzorem dobré praxe trvale udržitelného turismu, a to nejen v evropském, ale i ve světovém měřítku. Bled je ukázkou i důkazem toho, že je možné cestovat šetrně k životnímu prostředí a že je možné z takového způsobu cestování vytěžit nemalé množství výhod.

Myslí se tu opravdu na všechno, od dopravy až po nakládání s odpady. Při zavádění jakékoli environmentální a většinou průkopnické novinky je brán ohled na to, jaký dopad bude mít nejen na životní prostředí, ale také na místní komunity. Filozofie je to

jednoduchá: místní musejí mít chuť tu žít a turisté si přát, aby odsud nikdy nemuseli odjet. Přírodě se díky tomu všemu ulevilo a své krásy tu rozvíjí v plné parádě. Zelenější výletní cíl bychom v Evropě vskutku hledali jen velmi těžko.

Bled nabízí něco pro každého. Idylické procházky, projížďky na kole i plavby po jezeře, ale nejen to. Na své si tu přijdou i milovníci lezení po ledu, canyoningu, zipliningu a dalších adrenalinových dobrodružství.

Foto: oskripachuk, Pixabay

Dovolená u jezera

Jak tedy taková typická dovolená u Bledu vypadá? Představte si, že – dorazíte na místo. Ideálně veřejnou dopravou, ale i když ne, budete navedeni na jedno z vyhrazených parkovišť, pokud tedy nebudete parkovat přímo u svého ubytování. Ať tam či tam, se svým vozem se na dobu svého pobytu rozloučíte. Jde o koncept, kterému se říká „soft mobility“, něco ve smyslu odlehčené

dopravy, kdy se k poznávání a prozkoumávání vybrané turistické destinace namísto soukromých automobilů využívá pěší chůze nebo veřejné dopravy. Všechny místní zajímavosti od sebe nejsou příliš vzdálené a jsou tak pohodlně dosažitelné pěšky nebo na kole, které je možné si zapůjčit v jedné z mnoha půjčoven, jež se v blízkosti jezera nacházejí. Kdo se na to přece jen necítí, má možnost využít veřejné dopravy. K pěší přepravě jsou pak využívány výhradně vyznačené a nijak náročné stezky – to aby místní půda a na ni navázaná fauna a flóra, díky nimž je Bled tak jedinečným místem, zůstávaly chráněny.

Je toho mnoho, co Bled a jeho okolí nabízí. Uprostřed jezera je ve své dechberoucí nádheře usazen ostrov Bled s okouzlejícím kostelem Matky Boží. Na ostrov se dá dopravit tradiční pramicí a poté vystoupat 99 schodů až ke kostelu. Nezapomeňte si tu zazvonit na zvon – prý to přináší štěstí.

Pokud se na to cítíte, vystoupejte na vrcholku Mala Osojnica a Ojstrica, které se vypínají nad Bled a zhlízejí se v jeho vodách. Cestou budete procházet kouzelné, svěže zelené lesy a výhled z vrcholku vás ohromí.

Když se vám nebude chtít nahoru, vydejte se opačným směrem a prozkoumejte četné soutěsky, které se v blízkosti jezera nacházejí. K velmi oblíbeným patří Vintgar. V létě nelze vynechat koupel v jezeře. Byl by hřích jí odolávat – jen je potřeba k ní využívat místa, která jsou ke koupání určena. Je to pochopitelně kvůli zachování čistoty vody v jezeře a ochranně jezerního ekosystému. Z dalších možností se nabízí rafting na řece Sáve nebo tobogán z hory Straža. V zimě se v Bledu dá běžkovat, lyžovat, sáňkovat i lézt po ledu.

Nejlepší odměnou po takových zážitcích je posezení v některé z restaurací, kaváren a cukráren u jezera. Pochutnat si tu můžete na místních sýrech nebo na šlehačkovém dortu a spláchnout je lze sklenkou místního červeného. Nebo se prostě napít lahodné bledské vody. V okolí Bledu narazíte na fontánky s pitnou vodou a další místa, kde si

Místní vyhláška povoluje na jezeře Bled pohyb pouze bezpalivovým plavidlům, která svým provozem nenarušují klidnou atmosféru vyvolávanou zrcadlením jezerní hladiny.

ji můžete doplnit, téměř na každém kroku. Spolehlivě se tak vyhnete nutnosti nakupovat další a další plastové lahve. Tato strategie je součástí celkového konceptu místa a snahy o produkování co nejmenšího, nejraději nulového množství odpadu. Kromě jiného je tu nemalá pozornost věnována recyklaci a velké podpoře se těší všechny kroky na cestě od používání jednorázových plastů.

Zptej se mě, jsem místní

A co si o ochraně zdejšího přírodního bohatství a vůbec celé pozornosti, již se tu dostává všem zeleným tématům, myslí místní obyvatelé? Asociace turistického ruchu v Bledu přišla se zajímavým řešením v podobě projektu Ask Me, I m Local (Zptej se mě, jsem místní). V jeho rámci se obyvatelé Bledu stávají na osm hodin denně dobrovolnými průvodci. Poznáte je podle triček s nápisem a vězte, že nebudete litovat, když vám poradí, kde se v okolí jezera najíst a napít. Rádi vám také přiblíží podrobnosti o „zelené“ problematice „nejzelenějšího“ místa Evropy. ●

NULOVÝ ODPAD V BLEDU A PROČ NA NĚM TAK ZÁLEŽÍ

Nulový odpad berou v Bledu opravdu vážně. Ve všech směrech se tu snaží vytvářet co nejmenší množství odpadu a zabezpečit, aby ten, který už vznikl, byl recyklován nebo patřičně zlikvidován. Ostatně odpad je v turistickém ruchu velkým tématem, neboť bez řádného nakládání s ním se situace jednoduše vymkne kontrole. Ale to se v Bledu neděje.

Zvolili tu jednoduchou, ale účinnou strategii. Začlenili do ní každého: obyvatele, podnikatele (v Bledu se kromě jiného nachází první slovinský hotel s nulovým odpadem), městské úředníky i turisty – a ti všichni se nyní podílejí na tom, aby se nevytvářel zbytečný odpad. V Bledu na to šli tak, že všem dali prostor k zamyšlení nad tím, jak svým přístupem odpad vytvářejí. Odmítnutí plastové tašky v obchodě, opětovné používání materiálů, pokud je to možné, používání produktů šetrných k životnímu prostředí a nakupování jen takového množství, které je opravdu nezbytné potřeba, je pak nasnadě. Když už se odpadu nelze vyhnout, je potřeba dohlédnout, aby byl správně vytříděn.

Foto: Sasit Tipchai, Pixabay

▶ NENÍ SPORT JAKO SPORT

Sport je starý lidský vynález. Uspokojuje našeho soutěživého ducha a obrovsky z něj těžíme po stránce jak fyzické, tak psychické. **Některé sporty, jako je třeba běh, chůze a plavání, můžeme už z jejich podstaty provozovat v souladu s přírodou. Některé jdou naopak úplně proti prostředí, ve kterém žijeme.**

Pro milovníky přírody je volba jasná: chtějí sportovat venku na čerstvém vzduchu a nechtějí, aby jejich fyzické vyžití mělo na přírodu neblahé dopady. Naštěstí je mnoho sportů, jejichž provozováním po sobě nezanecháváme žádnou nebo jen velmi malou ekologickou stopu.

Nejrozšířenějším šetrným sportem je bezesporu běhání. Na to, abychom se venku proběhli, nepotřebujeme žádné speciální vybavení, a navíc můžeme běhat kdekoliv, ať už je to na pláži, v poušti, nebo po ulici v nejbližším sousedství. Abychom při běhání dostáli statusu „nejzelenějšího“ sportu, měli bychom pochopitelně běhat v botách, které byly vyrobeny z biologicky rozložitelných či recyklovatelných materiálů a k přírodě šetrnou metodou.

Dalším vstřícným sportem může být horolezectví, záleží ovšem na tom, jakým způsobem ho provozujeme. V rámci vybraných projektů umožňujících provozovat ekolezectví můžeme lézt tak, abychom na životním prostředí nezanechávali žádnou stopu. Zodpovědné lezení se omezuje na používané cesty. Je často rychlejší, jednodušší a možná

není tak zábavné, ale zase při hledání nových, neprozkoumaných cest nenarušuje přirozené domovy a útočiště rozmanitých přírodních druhů. Stejně jako u běhání je i horolezecké vybavení otázkou osobní uvědomělé volby. Kůže boty lepší lezení nezaručují a tím, že cestou sebereme odpadky, ať už své, nebo cizí, také svým dílem přispíváme k větší čistotě životního prostředí.

Z vodních sportů stojí vysoko na ekologickém piedestalu surfování. Jízdou na vrcholcích vln se můžeme naplno ponořit do nejnádhernějších přírodních prostředí, aniž bychom nějakou jejich část pošramotili.

Dopady, jaké může surfování na přírodu mít, jsou závislé na tom, jaké používáme vybavení. Environmentálně uvědomělých společností zabývajících se výrobou surfařského vybavení z přírodních a recyklovaných materiálů je už naštěstí velké množství. Důležitý je i výběr neoprenu, jednodušší o to, že i nabídka gumového oblečení, které neobsahuje chlór, škodící vodnímu prostředí, je velmi pestrá. Podobně jako surfování je na tom i windsurfing – sport, který je sice velmi závislý na počasí a dalších přírodních podmínkách, ale na druhé straně není k jeho provozování zapotřebí žádných pohonných

Sportovat rozhodně neznamená škodit životnímu prostředí. Záleží na tom, jaký sport si vybereme a jakou pozornost budeme při nákupu věnovat původu a způsobu výroby vybavení, které k jeho provozování potřebujeme.

Sporty, které představují velkou zátěž pro životní prostředí

Některé sporty stojí z hlediska zátěže pro životní prostředí na opačné misce vah. Dopady jejich masového provozování jsou často obrovské. Ke sportům, které představují největší zátěž, patří parašutismus, golf a veškeré motorizované sporty, ať už pozemní, či vodní.

Na pomyslném prvním místě mezi sporty s největší ekologickou stopou stojí nejspíše parašutismus. Většina lidí ho v životě ani nezkusí. Mnozí z těch ostatních jednou dvakrát. Ale pro každý seskok je zapotřebí letadla se spoustou fosilního paliva, které vynese několik málo jedinců do relativně velké výšky, aby z něho následně vyskočili. To představuje v přepočtu na osobu opravdu nemalou ekologickou stopu.

Golf může na seznamu nešetrných sportů na první pohled překvapit. Teprve když si uvědomíme, co vlastně předcházelo tomu, než se krajina zvlhla v táhlé kopečky s pečlivě zastřiženým trávníkem, pochopíme, jak velký zásah tu byl přírodě uštědřen. Každý rok vznikají na celém světě stovky, možná tisíce golfových hřišť, jejichž vybudování a následná údržba těžce dopadají na křehké ekosystémy míst, kde se nacházejí. Namísto

neporušených zvířecích a rostlinných habitatů se uměle vytvořenou krajinou prohánějí elektrické vozíky, míčky z odpališť létají sem a tam a lidský provoz je tu nemalý. Dalším nezanedbatelným aspektem provozu golfového hřiště je enormní spotřeba vody na udržování svěže zeleného trávníku. Častým terčem kritiky je proto americké Las Vegas se svými více než sedmdesáti golfovými hřišti. V pouštním městě jsou dodávky pitné vody pro ty, kteří tu žijí, těžce dotovány daňovými poplatníky z celé země. O to více zůstává rozum stát nad množstvím vody, které se tu denně spotřebuje na údržbu golfových hřišť. A navíc nejde jen o vodu: k udržování bezchybné trávníkové plochy se používá i velké množství herbicidů, pesticidů a hnojiv. Tyto nebezpečné toxiny poté skončí v okolních vodách.

Negativní dopady motorizovaných sportů na přírodu jsou nasnadě. U sportu, pokud to tak vůbec chceme nazývat, jehož obsahem je velké množství automobilů prohánějících se po mnohakilometrových trasách, častou vedoucích jinak klidnými přírodními lokalitami, po celé hodiny i dny, prostě není možné jeho neblahý vliv nevidět. To samé pak platí i pro vodní motorizované sporty.

I v případě ekologicky velmi nešetrných sportů, jako je parašutismus, golf a veškeré motorizované sporty, je v poslední době vidět určitý posun k větší šetrnosti. Jejich dopad na životní prostředí ale přesto zůstává obrovský.

hmot a není ani hlučný. Jeho ekologičnost tedy opět začíná i končí u správného výběru vybavení.

Do stejné kategorie spadá i kajakářství, pokud se na něj cítíme. Žádné rychlé motorové čluny znečišťující vodu, ale jen tichý, vlastní silou poháněný ladný pohyb po vodní hladině.

Dalším z velmi šetrných sportů je cyklistika. Prospívá celkovému zdraví a mohou se mu věnovat dokonce i lidé, kteří trpí bolestmi kloubů a svalů. Provozovat se dá téměř všude, ve městě i mimo něj. Jediné, co k tomu potřebujeme, je kolo a i tady můžeme vybírat z řady ekologicky šetrných modelů.

Plavání, pokud k němu zvolíme správně provozovaný bazén nebo si jdeme zaplatvat rovnou ven, je dalším environmentálně uvědomělým sportem. V případě bazénové vody je zásadní, aby nebyla ošetřována chlórem, který je toxický, ale byla přírodní, bez škodlivé chemie. Pro plavky platí to samé jako pro vybavení pro kterýkoliv jiný sport.

Ke sportům, které jsou rozhodně bezpečnější pro životní prostředí než pro toho, kdo je

provozuje, patří také base jumping. Prakticky stačí pouze vybavit se speciálním padákem, vylézt někam dostatečně vysoko, což je sportovní výkon samo o sobě, a poté skočit dolů. Adrenalin je srovnatelný s klasickým skokem s padákem, ale zátěž, které je vystaveno životní prostředí, je nesrovnatelně nižší.

Do první desítky environmentálně šetrných sportů pak bezpochyby patří – na rozdíl od profesionálního – i amatérský fotbal. Stačí k němu míč, pláček a parta kamarádů. Může při něm být i legrace a míč můžeme samozřejmě zakoupit takový, který není vyroben z PVC, a navíc je sešíván ručně. ●

ECHO

Sázej a nepodporuj invazní druhy

V Ústí nad Labem a v Lípě u Havlíčkova Brodu jste mohli v říjnu potkat partu zahradníků vysazujících nové květinové záhony. Vyrázili tam v rámci projektu Pěstuj bezpečně – nepodporuj invazivní druhy, který připravila Fakulta životního prostředí ČZU v Praze ve výzvě Norských fondů Rago. Cílem projektu je pozitivním přístupem změnit zahradnickou praxi tak, aby nedocházelo k podpoře šíření nepůvodních a invazních druhů rostlin. Bude vytvořen seznam těchto druhů a zároveň budou navrženy „bezpečné“ alternativy, které je mohou v zahradách nahradit.

Vysadili vzácnou kuříčku, roste jen u nás

Drobnou kuříčku hadcovou, která vypadá jako bílé kvetoucí mech, můžete vidět kvést jen na dvou místech na světě. Obě lokality najdete ve středních Čechách. Kuříčka je totiž endemit. V uplynulých týdnech Český svaz ochránců přírody Vlašim vysadil v rámci svého projektu do volné přírody více než tisíc sazenic této ohrožené rostliny, a to i díky podpoře z Norských fondů. Růst kuříčky je vázán na podklad tvořený horninou hadcem. Protože kromě dvou míst ve středních Čechách nikde jinde na světě neroste, je zařazena jako kriticky ohrožený druh. Kuříčka hadcová se k nám rozšířila v době ledové.

V Beskydech vyhnízdlily tři páry sokolů

V Beskydech se daří sokolům. „Od roku 2017 jsme po půlstoletí trvající přestávce evidovali každoročně zahnízdění jednoho páru sokolů. Letos ale v Beskydech zahnízdily dokonce páry tři. Navzdory chladnému jaru tu sokoli odchovávali devět mláďat. Je to opravdu úctyhodný výkon – v době, kdy seděli na vejcích, napadlo 20 cm sněhu a teploty opakovaně klesaly pod bod mrazu,“ vypočítává Václav Tomášek z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. „Mláďata byla na levé noze osazena černobílými odecítacími kroužky s trojzpráskými kódy AKD–AKL, a tak se můžeme těšit na zpětná hlášení. I nadále tak budeme sledovat osudy ‚našich‘ letošních mláďat a snad se dozvíme, kam se vydají na svoji životní cestu a jak vysokého věku se případně dožijí. Přejeme jim šťastný let,“ dodává Václav Tomášek.

PF 2023

Již 30 let je naším posláním chránit zdraví, majetky obyvatel a přírodní bohatství České republiky.

Uchovejme společně toto bohatství i pro budoucí generace. Lepší životní prostředí začíná u každého z nás.

**Příjemné prožití vánočních svátků,
hodně štěstí a úspěchů
v novém roce Vám přeje**

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

ZAPIŠTE SI DO DIÁŘE

KONFERENCE

Konference Národní sítě Zdravých měst ČR 2023

26. ledna 2023 / 12³⁰ hod. / Brno, Nová radnice – zasedací sál zastupitelstva (Dominikánské nám. 196/1)

27. ledna 2023 / 12³⁰ hod. / Brno, přednáškové prostory Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity (Lipová 41a, Brno-Pisárky)

Konference a navazující seminář na téma „Investice – Energetika – Dobrá praxe“

- Investice obcí vs. inflace
- Spolupráce s developery v obcích a krajích
- Partnerství veřejného a soukromého sektoru
- Energetika – projekty a úspory

K tématu podpory komunitní energetiky z Modernizačního fondu vystoupí na akci Jakub Hrbek, ředitel Sekce realizace projektů energetiky, ochrany ovzduší a klimatu SFŽP ČR.

Účast je zdarma, je vyžadována registrace.

VELETRH

Veletrh Infotherma 2023

23.–26. ledna 2023 / Ostrava / Výstaviště Černá louka

Již 28. ročník mezinárodní výstavy Infotherma se zaměří na vytápění, úspory energií a obnovitelné zdroje. Mezi mnoha vystavovateli najdete i stánek Státního fondu životního prostředí ČR (SFŽP ČR), kde vám naši odborníci poradí a informují vás o možnosti získání dotací na obnovitelné zdroje, energetické úspory a další opatření. Výstava Infotherma je již téměř tři desetiletí místem, kde se setkávají přední výrobci, prodejci, montážní i servisní firmy a odborná veřejnost s cílem představit návštěvníkům výstavy novinky a směry, kam se ubírá moderní vytápění a stavby spojené s ekonomickým bydlením. Výstava se koná také pod záštitou Ministerstva životního prostředí a SFŽP ČR.

Odebírejte **Prioritu** v elektronické podobě!

Spotřebujeme **méně** papíru, nafty a energií

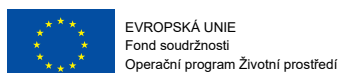

Dostanete ji **hned** v den vydání

Přistane vám **do e-mailu**

priorita.cz

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 15 | číslo 12 | PROSINEC 2022 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfzp.cz | **objednávky:** www.sfpz.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** archiv SFŽP ČR | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

Prosíme o správné vytrídění recyklovatelného obalu i časopisu.